

Memòria 2013

“Una xarxa humana de serveis a les persones”

Àrea de Benestar Social del
Consell Comarcal del Pla de l'Estany

Àrea de Benestar Social
Consell Comarcal del Pla de l'Estany

Presentació

Us presentem la memòria d'actuacions de l'Àrea de Benestar Social del Consell Comarcal del Pla de l'Estany. Aquest document es converteix en una oportunitat de retre comptes a la ciutadania i en un instrument d'anàlisi i avaluació de l'activitat portada a terme al llarg del 2013.

Ha estat un any de reptes per seguir ajudant a les persones i famílies que es troben en un context amb dificultats. Malgrat que les grans xifres comencen a parlar de recuperació econòmica, sabem que continuem amb una taxa d'atur molt alta, fet que condiciona de manera determinant les condicions de vida de moltes famílies.

En un temps de crisi generalitzada, els professionals dels Serveis Socials han estat capaços, gràcies a la creativitat i la innovació, de donar respostes per abordar les múltiples problemàtiques dels nous perfils de persones que reclamen l'ajuda i el suport d'aquests serveis.

A més, des dels Serveis Socials s'ha fet una feina interessant, constructiva i s'ha consolidat una àmplia cartera de serveis, aprovada pel Ple del Consell d'Alcaldes, i que en garanteix la continuïtat fins el 2016.

Aquesta memòria, mitjançant el recull de les actuacions portades a terme, ens permet tenir una visió àmplia de la realitat social de la nostra comarca, i també de l'esforç que els diferents ajuntaments i el Consell Comarcal fan per donar suport tècnic i econòmic a l'activitat d'ajuda i suport a les persones amb necessitats socials del nostre entorn.

No vull tancar aquesta presentació sense reconèixer, d'una manera molt sincera, la feina de tots i totes les professionals que formen l'Àrea de Benestar Social. El resultat d'aquesta memòria és el fruit del seu esforç, dedicació i compromís

Jordi Xargay i Congost
President del Consell Comarcal del Pla de l'Estany

Edita/

Àrea de Benestar Social del
Consell Comarcal del Pla de
l'Estany
C/ Pere Alsius, 12
17820 Banyoles

Any/

2014

Edició/

Pla de Comunicació

Redacció/

Direcció i Coordinació
d'Àmbits
Àrea de Comunicació

Fotografies/

Àrea de Benestar Social del
Consell Comarcal del Pla de
l'Estany

Fotografia portada/

Antoni Torres Molina

Web/

www.cbsplaestany.cat

Índex

Introducció	pàg. 5
1. L'Àrea de Benestar Social	pàg. 6
2. Dades sociodemogràfiques	pàg. 10
3. Anàlisi de l'entorn: 2013. Impacte de la crisi a les famílies	pàg. 16
4. Atenció social bàsica	pàg. 20
5. Prevenció i atenció a l'exclusió social i a la pobresa	pàg. 24
6. Atenció a la infància, a la família i a les dones	pàg. 30
7. Promoció de l'autonomia i atenció a la dependència	pàg. 36
8. Foment de la convivència i la cohesió social	pàg. 42

Introducció

L'Àrea de Benestar Social del Consell Comarcal del Pla de l'Estany presenta per primera vegada la memòria corresponent a l'any 2013. Mitjançant aquesta memòria volem donar a conèixer l'ampli ventall d'actuacions portades a termes al llarg de l'any.

El 2013 ha estat un any marcat per l'augment de la intensitat en l'atenció a les persones ateses als diferents serveis i programes de l'Àrea de Benestar Social, que han vist empitjorades les seves condicions de vida. Parlem de famílies amb greus necessitats econòmiques: situacions de pobresa severa (sense cap o pocs ingressos), persones amb situació d'exclusió social per manca d'ocupació i d'habitatge, famílies desestructurades i amb mancances socials i, consegüentment, amb un clar augment de la vulnerabilitat i risc social dels menors a càrrec. La crisi econòmica ha fet disparar els casos de vulnerabilitat social a la comarca i ha passat a afectar persones i famílies que fins ara no s'havien trobat mai en una situació de desprotecció social.

La crisi també ha empès els Serveis Socials a una situació difícil. Les necessitats bàsiques d'una bona part de la població s'han multiplicat exponencialment i les possibilitats de resposta des de l'Administració també es veuen limitades. Malgrat això, durant aquest any, s'ha ampliat la capacitat de donar resposta mitjançant l'increment del programa de distribució d'aliments, dels pisos de lloguer social i de la partida pressupostària d'ajudes socials, així com la recerca de subvencions per al finançament de programes i ajudes i l'aliança amb noves entitats socials que aporten recursos i experiència innovadora en el partenariat de caràcter social.

Davant aquest escenari, els i les professionals de l'Àrea treballem amb proximitat a les persones, fent-les-hi costat en la situació de necessitat, fet que garanteix una bona atenció amb qualitat, professionalitat, eficàcia i eficiència i, alhora, potencia l'impuls de polítiques socials que fomenten una millor igualtat i equitat social. Una altra via per donar resposta a les necessitats socials és unint esforços i creant sinergies entre l'administració pública i el tercer sector. En són exemples la recent creació de la Taula Territorial d'Infància i Adolescència, la Taula de promoció social o la incansable col·laboració amb les entitats per motius diversos com la sensibilització, el voluntariat, la cooperació, etc. L'atorgament del Premi Francesc Candel al projecte de l'Associació de Suport al Batxillerat a noies sudsaharianes que es porta a terme amb la col·laboració del Pla de Ciutadania i Immigració ha estat un bon reconeixement a aquesta tasca de caràcter col·laboratiu.

També volem destacar que l'Observatori d'Innovació en Gestió de la Sanitat de Catalunya (OIGS) ens ha concedit el Certificat de Qualitat a la Comissió d'Atenció Sociosanitària a les Persones amb Dependència (CASSDEP) del Pla de l'Estany pel programa de gestió integrada de recursos socials i de salut a la comarca. Ja al 2012 l'Institut de Governança i Direcció Pública d' ESADE va reconèixer el valor d'aquesta actuació innovadora com a experiència de bones pràctiques en la col·laboració públicoprivada.

És la nostra voluntat ser accessibles a totes les persones i famílies que requereixen dels Serveis Socials i a tota la societat en general. Pretenem fer un exercici de transparència i apropament a la ciutadania amb la presentació de la feina realitzada al llarg del 2013 i desitjaríem que tinguéssiu la llibertat de fer-nos arribar el vostre parer i les vostres crítiques per tal de continuar creixent com a organització i com a professionals. Això ens empenyerà a fer un esforç més gran, més innovador i més esperançador en la defensa de la dignitat de les persones i de la comunitat.

1.

L'Àrea de Benestar Social del Consell Comarcal del Pla de l'Estany

El 2013 ha estat el primer any de funcionament de l'Àrea de Benestar Social del Consell Comarcal del Pla de l'Estany, després de la dissolució del Consorci el passat 31 de desembre del 2012. I com és ben sabut, el canvi ens obre la porta tant a l'aparició de dificultats imprevistes com a aportacions inesperades que poden enriquir el projecte inicial. Per tant, la valoració general que podem fer d'aquest any, ve marcada per les conseqüències que genera un procés de canvi organitzatiu. Parlem de dificultats, ajustaments, resistències, però també d'oportunitats per millorar i que amb el temps han de ser visibles en la prestació dels nostres serveis.

Les finalitats de l'Àrea són la prestació de serveis bàsics d'atenció social, de serveis especialitzats de tot tipus i de programes socials. Una altra és la creació i la gestió de centres i equipaments públics de la comarca del Pla de l'Estany per atendre les mancances en qualsevol matèria d'atenció social.

Estructura organitzativa

L'estructura organitzativa de l'Àrea de Benestar Social està formada per 5 àrees d'intervenció que corresponen als serveis, programes i prestacions marcats en la cartera de serveis:

- Serveis socials bàsics.
- Serveis per a les dones, les famílies, els infants i els adolescents.
- Serveis per a les persones grans i les persones amb manca d'autonomia.
- Serveis per a la promoció de la convivència i la cohesió social.
- Serveis per a la prevenció de l'exclusió social i la pobresa.

Objectius generals

L'avaluació dels objectius generals de l'Àrea marcats per l'any 2013, que responen a 4 línies estratègiques, es van assolir en un 85,6%; tan sols 3 objectius no s'han portat a terme atès que el seu assoliment depenia de tercers. Les línies sobre les quals plantejem els objectius anuals responen a:

L.E.1. Atenció a les persones i als seus drets.

- Millorar les cobertures dels serveis adaptant-los a les singularitats de l'entorn per garantir l'equilibri territorial i adequar els serveis/recursos a les necessitats.
- Millorar l'accessibilitat de la ciutadania als serveis i prestacions socials.
- Personalitzar l'atenció i garantir-ne la continuïtat i integralitat.
- Garantir l'equitat en l'accés als serveis i prestacions.
- Promoure el coneixement de les necessitats socials i de la seva evolució.

L.E.2. Promoció de la vida i el desenvolupament de les persones en el seu entorn

- Prioritzar mesures de promoció de la vida independent.
- Promoure la prevenció de les situacions i factors de risc d'exclusió.
- Promoure accions de suport comunitari.
- Promoure actuacions de suport a les famílies amb persones dependents.
- Promoure actuacions d'adaptació dels entorns a les necessitats de les persones.

L.E.3. Millora de la qualitat dels serveis

- Garantir la qualitat dels serveis.
- Millorar la professionalització.
- Millorar els processos d'atenció social pel que fa a serveis i prestacions.
- Millorar els processos de gestió dels serveis socials.
- Impulsar la cultura de la millora permanent.

L.E.4. Promoció de la participació i de la implicació dels agents del territori

- Garantir la responsabilització pública, la cooperació interadministrativa i la participació de tots els agents.
- Promoure la participació dels ciutadans i de les entitats representatives dels diferents sectors.

Davant la continuïtat de la crisi econòmica, molts dels objectius establerts han fet referència a l'atenció social de les persones en situació de pobresa. Algunes de les actuacions destacades han estat:

- La creació del Centre de Distribució d'Aliments gestionat per Càritas.
- Tallers formatius per a la corresponsabilització de les persones en situació de pobresa econòmica.
- Increment en la partida pressupostària per ajudes a famílies.
- Creació de la Taula d'Habitatge a Banyoles.
- 6 habitatges socials a Banyoles per a famílies amb necessitats.
- Actes de sensibilització per la recollida d'aliments i productes d'higiene i neteja.
- Participació en grups de treball de l'Associació Catalana de Municipis (Comissió d'Aliments de la UE i Comissió de Lluita Contra la Pobresa i l'Exclusió Social).

La importància de la prevenció al llarg dels cicles vitals per no posar en perill les etapes subsegüents del creixement i desenvolupament ens porta a destacar algunes actuacions derivades d'objectius marcats en l'àmbit d'infància i família:

- Ajudes per combatre problemes de mal nutrició infantil i la millora del benestar infantil.
- Atenció a adolescents al Centre Obert (12-15 anys).
- Manteniment de l'atenció a les famílies dels menors atesos en serveis d'infància: grups d'intervenció socioeducativa i d'orientació i assessorament familiar.
- Creació de la Taula d'Infància i Adolescència i de la Comissió de Treball "Tardes Lliures".
- Informe d'avaluació del Programa d'acció 2013 del Pla d'infància i adolescència del Pla de l'Estany (2012-2015) amb un acompliment del 78% de les accions previstes i un 13% en desenvolupament.
- Inauguració del nou equipament d'atenció a la infància i família El Portal a on es presten els següents serveis: Centre Obert, atenció psicològica a dones i menors que han patit violència de gènere,

grups d'assessorament i orientació educativa a famílies.

Pla de qualitat

Els resultats del Pla de qualitat centrat en 4 eixos estratègics són:

• Qualitat de servei

El 2013 hem rebut el certificat de qualitat que expedeix l'Observatori d'Innovació en Gestió de la Sanitat a Catalunya per l'experiència Programa integrat de recursos de salut i, socio-sanitaris i socials de la comarca del Pla de l'Estany

Com a novetat, aquest any hem iniciat el qüestionari de satisfacció de les persones usuàries dels Serveis Socials Bàsics. Els resultats sobre una mostra de 45 persones usuàries han estat molt satisfactoris. Amb aquesta acció queda completat el sistema de valoració de les persones ateses a tots els serveis de l'àrea.

Mitjançant el sistema de reclamacions, queixes i suggeriments s'han intentat resoldre favorablement per ambdues parts les 3 queixes presentades al llarg de l'any.

• Qualitat tècnica

Continua el treball intens en el disseny del programa informàtic a través del qual es gestionaran els processos d'atenció a la persona en Atenció Social Bàsica, SAD i Dependència. Es preveu que el 2014 es posi en funcionament.

Aprovació de les bases per a la concessió d'ajudes econòmiques i en espècie per a urgència social.

• Qualitat en la gestió

Garantir la responsabilització pública, la cooperació interadministrativa i la participació dels agents del territori:

- Realització d'11 consells social municipals
- Impuls a la creació de la Taula d'Habitatge
- Creació de la Taula d'Infància i Adolescència
- Continuitat de la Taula de la Discapacitat
- Participació en comissions de treball de l'ACM (Associació Catalana de Municipis), Departament de Benestar Social i Família de la Generalitat de Catalunya, consells i comissions d'àmbit local (C. Salut, C. Econòmic i Social, C. Escolar, Pla escolarització extensiva, Mutilació Genital Femenina, C. acord local contra la violència masclista).

• Innovació i millora contínua

Amb la intenció de millorar els nostres serveis i adequar-los hem fomentat la cultura de l'avaluació en totes les accions de l'Àrea com a base per identificar àmbits de millora, la revisió i adaptació de protocols i barems; col·laboració amb altres ens de Serveis Socials per a la millora de la qualitat de serveis socials.

Pla formatiu

El Pla formatiu és una eina de planificació de la formació contínua com a millora professional que permet adquirir i millorar els coneixements i habilitats per realitzar les tasques i l'atenció a les persones sota una garantia de qualitat. Aquest any es constata que el 92,8% dels professionals de l'Àrea s'han format. La mitjana és de 17 hores de formació per professional.

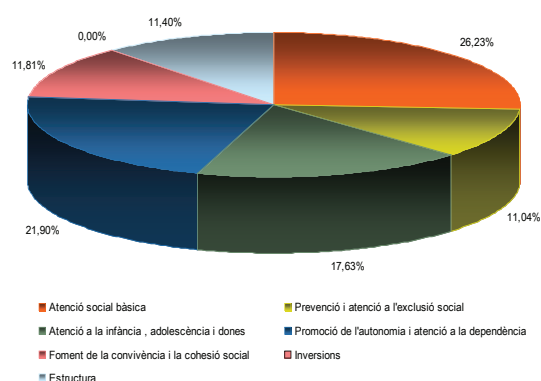
El Pla de formació preveu com a objectiu que els treballadors/es siguin generadors/res de coneixement i transmissors/res d'experiència professional. Són 6 els professionals que van presentar ponències en jornades o conferències. L'Àrea també

col·labora amb diferents universitats i amb l'IES Pere Alsius (Projecte Singulars) per formar alumnes en pràctiques de diferents disciplines.

Gestió econòmica

El pressupost de despeses per a l'exercici 2013 va ser de 2.038.166,62€.

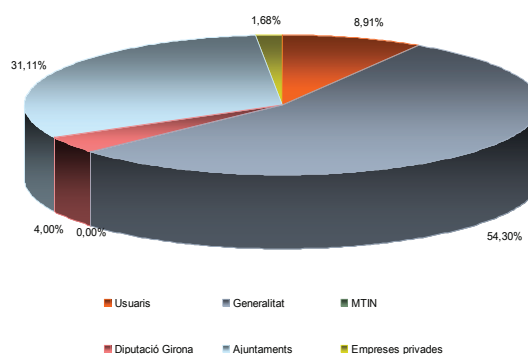
Gràfic 1. Despeses de l'Àrea de Benestar Social. 2013

Font. Elaboració pròpia a partir del Consell Comarcal del Pla de l'Estany

Pel que fa a les fonts d'ingressos, la principal prové de la Generalitat de Catalunya, representa un 54,30%; seguit dels ajuntaments, amb un 31,11%. La major part de les despeses es destinen a l'atenció social bàsica i a la dependència.

Gràfic 2. Fons d'ingressos de l'Àrea de Benestar Social. 2013

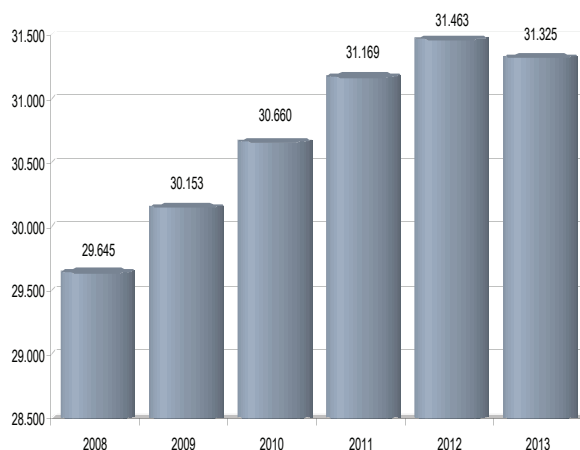
Font. Elaboració pròpia a partir de dades del Consell Comarcal del Pla de l'Estany

2. Dades sociodemogràfiques

La població de la comarca del Pla de l'Estany és, segons les dades oficials de gener de 2014, de 31.325 persones. Representa un descens d'unes 150 persones respecte les dades de 2013, sobretot a la ciutat de Banyoles amb 222 persones menys. A l'altre costat trobem el municipi de Fontcoberta, que ha augmentat en quasi 70 persones, o Camós, Porqueres, Serinyà o Vilademuls que experimenten un lleu augment de població.

En el Gràfic 3 podem observar en xifres reals l'evolució del creixement de la població a la comarca on es constata que el creixement ha estat continu i positiu. Des de l'any 1991, segons dades de les quals disposem, el creixement de població de la comarca ha estat elevat. La mitjana d'aquest creixement, però, es troba per sota del de Banyoles que ha experimentat un augment de la natalitat i un important flux migratori exterior i interior. El 2013 aquest lleu descens de població causat, per una banda, per una "neteja" del padró d'habitants, i per l'altra, per un cert desplaçament d'algunes persones a altres municipis de la comarca.

Gràfic 3. Evolució de la població al Pla de l'Estany. 2008-2013

Font. Elaboració pròpia a partir de dades d'Idescat.

En la següent taula presentem la distribució de la població per a cada municipi i per sexe amb les últimes dades recollides de l'any 2013.

Taula 1. Població del Pla de l'Estany per municipis. 2013

Municipi	Total	Homes %	Dones %
Banyoles	19.119	50,1%	49,9%
Camós	692	50,7%	49,3%
Cornellà del Terri	2.258	50,8%	49,2%
Crespià	256	51,4%	49,6%
Esponellà	447	49,8%	50,2%
Fontcoberta	1.439	48,0%	52,0%
Palol de Revardit	476	51,5%	48,5%
Porqueres	4.509	49,7%	50,3%
Sant Miquel de Campmajor	219	52,6%	47,4%
Serinyà	1.108	51,3%	48,7%
Vilademuls	802	50,8%	49,2%

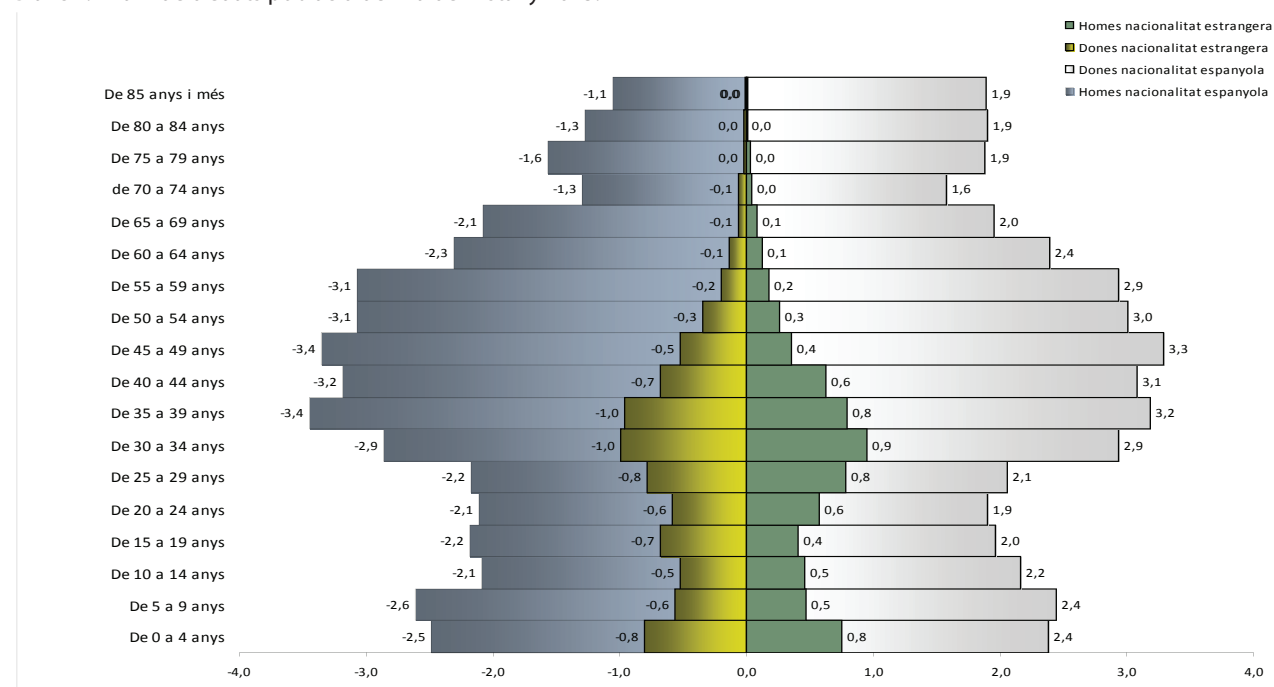
Font. Elaboració pròpia a partir de dades d'Idescat.

A nivell poblacional ens cal destacar dos aspectes importants del Pla de l'Estany: la presència de municipis amb un gran pes de la població jove de 0 a 29 anys, com Banyoles o Porqueres, i municipis amb un important envelliment de la població, com Crespià o Vilademuls.

En el Gràfic 4 hi podem veure representada l'estructura d'edats de la població autòctona i l'estructura d'edats de la població estrangera. La piràmide ens mostra una tendència de cert envelliment de la població autòctona i una població d'origen estranger més jove i amb poques persones de més de 50 anys. Aquesta realitat sobretot és explicativa de la ciutat de Banyoles amb un 85% del total de persones d'origen estranger empadronades a la comarca.

Gràfic 4. Piràmide d'edats població del Pla de l'Estany 2013.

Font. Elaboració pròpia a partir de dades d'Idescat

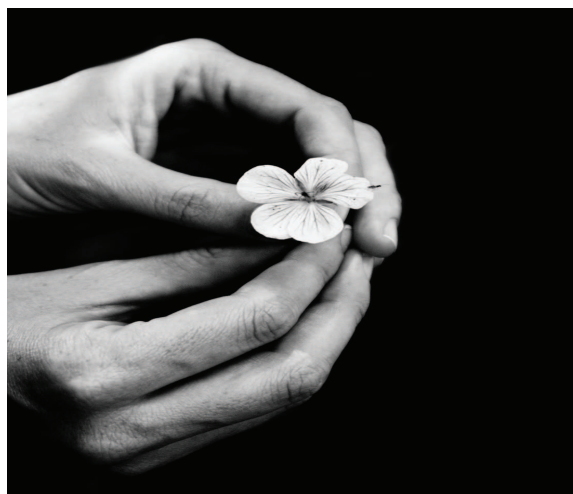
A més de la piràmide d'edats, molt representativa de l'evolució de les societats desenvolupades en què la població es va envellint, a la taula següent presentem un conjunt d'índexs que ens acaben de complementar aquesta petita fotografia de la comarca a nivell poblacional.

Taula 2. Representació diferents índex. 2013

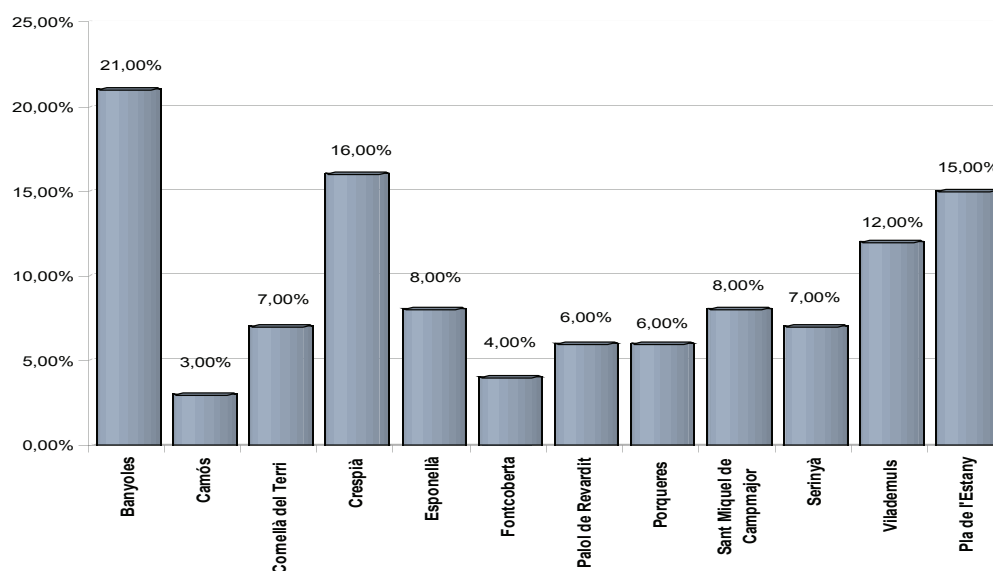
Municipi	Índex envelliment	Índex sobreenvelliment	Índex dependència juvenil	Índex dependència global
Banyoles	90,47	18,6	27,7	52,7
Camós	160,61	15,1	22,8	59,4
Cornellà del Terri	117,43	13,7	25,8	56,0
Crespí	133,33	12,5	26,6	62,0
Esponellà	110,98	16,5	29,9	63,1
Fontcoberta	77,08	21,5	25,5	45,2
Palol de Revardit	106,10	18,4	26,7	55,0
Porqueres	84,72	13,7	27,3	50,4
Sant Miquel de Campmajor	204,00	21,6	17,5	53,1
Serinyà	98,96	17,4	26,4	52,6
Vilademuls	137,01	24,7	25,3	60,1
Pla de l'Estany	94,80	17,6	27,1	52,8
Catalunya	110,29	14,9	23,5	49,3

Font. Elaboració pròpia a partir de dades del padró.

Aquesta variabilitat de situacions ens mostra uns municipis on l'índex d'envelliment és baix -Banyoles, Porqueres i Fontcoberta- en tots els casos inferior a 100-, mentre a altres on és molt elevat, com Camós, Sant Miquel de Campmajor, Crespí o Vilademuls, amb percentatges de majors de 65 anys superiors al 20% que gairebé doblen el de menors de 15 anys.

Gràfic 5. Pes de la població estrangera per municipis. 2013

Font. Elaboració pròpia a partir de dades del padró municipal

La proporció de població estrangera sobre el total de població al Pla de l'Estany és d'un 15% a desembre de 2013 (1,23% menys que l'any anterior); a Banyoles, en canvi, és d'un 21% (1,72% menys que el 2012). Per tant, aquest descens de població d'origen estranger ve produït per aquest descens a la ciutat de Banyoles (quasi 500 persones).

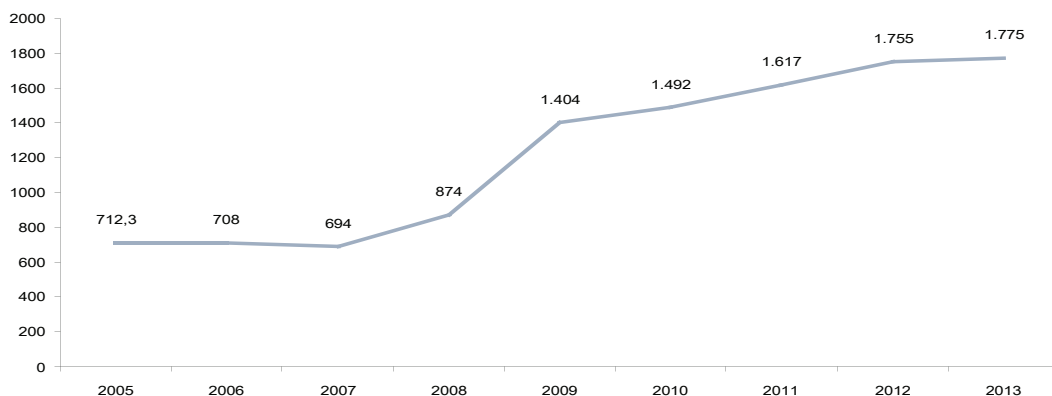
Per tercer any consecutiu, i seguint la tendència de Catalunya, podem observar un descens de la població d'origen estranger, fet que evidencia un canvi de tendència migratòria. Aquest 2013, però, aquesta davallada de població estrangera és més important per diverses causes: la consecució de la nacionalitat per part d'una part d'aquestes persones, per una actualització del padró municipal d'habitants i pel canvi de municipi de residència. Aquest fet, juntament amb la davallada de sol·licituds de reagrupament familiar i d'arrelament social, fan palès el canvi en el paradigma migratori de Catalunya.

Un altre element que cal en compte és l'atur. Al llarg del 2013 l'atur al Pla de l'Estany ha augmentat en 20 persones després d'un any amb moltes fluctuacions estacionals. Les dades s'han tornat a situar per sota els 1.800 parats, després de superar aquesta xifra rècord el setembre del 2011.

L'atur al Pla de l'Estany ha experimentat un augment progressiu a partir de l'any 2008-2009, d'ençà de l'inici de la crisi econòmica actual. El Gràfic 6 recull l'evolució de la desocupació i mostra que el nombre de persones en situació d'atur s'ha doblat en els darrers quatre anys.

Gràfic 6. Evolució atur registrat Pla de l'Estany. 2005-2013

Font. Elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball

Respecte les dades de l'any 2012, la ciutat de Banyoles segueix liderant la xifra d'aturats amb 28 persones més (1.244 persones) amb una taxa d'atur del 12,4%. La taxa d'atur al Pla de l'Estany se situa entorn el 11%.

Taula 3. Taxa i atur registrat per municipis. Pla de l'Estany 2013

Any	2012		2013	
	Atur registrat	Taxa d'atur	Atur registrat	Taxa d'atur
Municipi				
Banyoles	1216	9,57%	1244	9,93%
Camós	24	5,69%	26	5,99%
Cornellà del Terri	118	8,07%	95	6,57%
Crespià	11	6,58%	11	6,96%
Esponellà	26	9,92%	18	6,57%
Fontcoberta	48	4,94%	53	5,35%
Palol de Revardit	23	7,52%	13	4,23%
Porqueres	173	5,78%	192	6,40%
Sant Miquel de Campmajor	11	7,24%	11	7,69%
Serinyà	60	8,03%	60	8,26%
Vilademuls	45	9,26%	52	10,38%
Pla de l'Estany	1755	8,49%	1775	8,66%

Font. Elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball

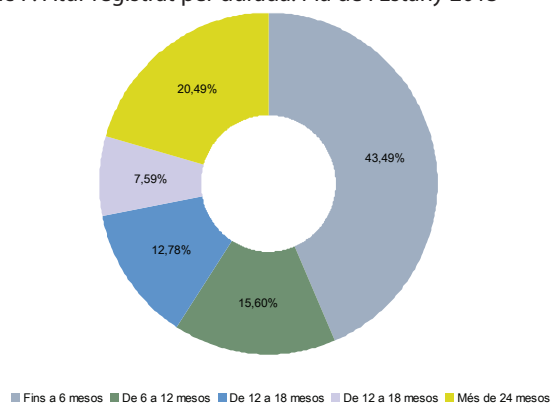
Per analitzar el perfil de les persones aturades al Pla de l'Estany s'han emprat les dades d'atur registrat en el Servei d'Ocupació de Catalunya a 31 de desembre de 2013. Segons aquestes dades, el nombre d'aturats és de 1.775 persones, 20 persones més que durant el mateix període de l'any passat.

Més de la meitat d'aquestes persones són homes, 942 i 833 dones, dada que posa de manifest el major impacte de la crisi en els homes. Analitzant els trams d'edat, el grup majoritari correspon als/a les aturats/ades de més de 45 anys (790 persones, el 44,50% del total), seguit dels de 30 a 44 anys (664 persones, el 37,83%) i, en últim lloc, la població jove, menors de 30 anys que representa el 18,29% (321 persones).

Bona part d'aquestes persones aturades, un 43,9% porta menys de 6 mesos en aquesta situació. Aquesta dada és significativa perquè ens presenta un altre element important de reflexió: la precarietat i la inestabilitat laboral. Un 15,6% de les persones fa entre 6 i 12 mesos que busquen feina; un 12,7% entre 12 i 18 mesos, un 7,5% entre 18 i 24 mesos i un 20,5% fa més de 2 anys que busquen feina. Aquestes últimes dades també ens mostren un altre element de reflexió: la cronificació de la situació i la dependència de les transferències socials.

Gràfic 7. Atur registrat per durada. Pla de l'Estany 2013

Font. Elaboració pròpia a partir de dades de l'Observatori del Treball

En l'actualitat, la contribució del treball i la família en la provisió de benestar esdevé més fràgil, i aquesta fragilitat situa segments més amplis de població en una posició de vulnerabilitat social.

3.

Anàlisi de l'entorn: 2013. Impacte de la crisi a les famílies.

1.

Més empobrits. Més desigualtats.

Des del 2008 ens enfrontem a una crisi intensa i prolongada que podríem qualificar de sistèmica, ja que ha anat afectant successivament el sistema financer, l'activitat productiva, el mercat de treball, la hisenda pública i, finalment, les economies familiars.

La societat que sortirà d'aquesta crisi no serà la mateixa que la que va començar a transitar pel nou segle. Assistim possiblement a un intens procés de transformació social que donarà pas a un nou model de societat més fracturat, del qual ja podem albirar alguns trets: l'augment de les desigualtats, de la pobresa i dels processos d'exclusió social.

Catalunya i Espanya són dos dels països on més ha crescut la desigualtat de renda S80/S20, és a dir, la esclatxa diferencial entre el 20% poblacional de més renda i el 20% més pobre. A l'any 2013, a Catalunya, el 20% de població més rica és 5,8 vegades més rica que el 20% més pobre –a Espanya ho és 6,8 vegades més–, mentre que la mitjana europea està per sota de 5.

Les dades de pobresa a Catalunya el 2011 fixen la taxa de risc de pobresa en un 19,1%, quan la de l'Estat era del 22,2% i la de la UE27, del 16,9%.

2.

La cobertura familiar.

La inestabilitat laboral i la disminució de la capacitat adquisitiva de les llars comencen a tenir efectes considerables en la gestió econòmica de les famílies. El balanç entre els ingressos i les despeses s'ha vist alterat i reestructurat per la reducció en els ingressos, cosa que els impedeix de viure amb els nivells de vida i de consum propis dels moments de prosperitat. Aquest escenari perfila una realitat on la fragilitat dels vin-

cles laborals ha generat un desequilibri econòmic en moltes famílies.

La xarxa familiar és, per a la gran majoria de la població, una font de suport i de provisió de benestar al llarg de la vida. Les relacions familiars esdevenen, per tant, una part important de la dimensió relacional i comunitària, i són factors d'inclusió social i de creació de capital social.

La crisi d'ocupació i l'enfonsament dels ingressos en els sectors més desfavorits encara no s'ha traduït en un augment de les privacions més severes (manca dels béns més bàsics). Això en part és a causa del manteniment dels béns que es van adquirir abans de la crisi i a l'efecte de les prestacions socials, però sobretot a l'extraordinari esforç econòmic dut a terme per les famílies per accedir a aquests béns, cosa que provoca un endeutament extrem i la impossibilitat d'afrontar els pagaments.

L'increment dels impagaments expressa la vulnerabilitat de nombroses famílies. Si bé la disminució de la seva capacitat adquisitiva no ha incrementat les privacions, sí que ha generat dificultats a l'hora de satisfer els pagaments mensuals i continuar realitzant les activitats que feien anteriorment. En aquest sentit, des de l'Àrea de Benestar Social s'estàn reforçant les accions d'ajuda econòmica a les famílies, el treball amb aquestes per a la millora de les seves competències parentals i el reforç del seu benestar emocional.

3.

L'habitatge. Una càrrega per les famílies

Segons dades provisionals de l'Enquesta de condicions de vida que publica l'Institut Nacional d'Estadística, en el primer trimestre del 2012, el 12,1% de les llars catalanes diuen tenir molta dificultat per arribar a final de mes i el 39% no té capacitat per afrontar despeses imprevistes.

L'evolució del mercat de l'habitatge i el creixement demogràfic experimentat en els últims anys ha posat de manifest que cada cop hi ha més persones amb dificultats d'accés i manteniment d'una vivenda. Aquesta dificultat s'explica principalment pels següents factors: pel percentatge creixent dels ingressos que les famílies han de destinar al pagament de les quotes derivades de l'adquisició de l'habitatge; el mercat és majoritàriament de venda i el lloguer és pràcticament residual; augmenta la dependència familiar dels joves i s'endarrereix la seva emancipació; la major esperança de vida ha fet aflorar majors necessitats lligades a la qualitat de vida de la gent gran; l'augment dels preus dels subministraments i les dificultats per afrontar-los ha fet aflorar la problemàtica de la pobresa energètica.

A les dificultats per afrontar el pagament de les hipoteques o els lloguers, la pobresa energètica ha empitjorat les condicions de moltes persones que ja abans vivien al llindar de la pobresa. L'augment progressiu del preu dels subministraments els darrers anys –especialment de l'electricitat– sumat a la limitació o reducció d'alguns ajuts i subsidis ha fet que per a molta gent els serveis d'electricitat, gas o aigua s'hagin convertit en una despesa difícil o impossible d'afrontar.

La pobresa energètica implica diversos impactes socials, sanitaris i mediambientals i, en qualsevol cas, la qualitat de vida de les persones que la pateix se'n veu afectada, sense oblidar les complicacions que genera l'acumulació dels deutes pel sobre-

forç que han de fer les persones a l'hora de pagar les factures dels subministraments, que cada cop són més cares.

Al Pla de l'Estany s'està treballant aquesta problemàtica a través de la Taula d'Habitatge de Banyoles, els 6 habitatges socials per a famílies amb necessitats que gestiona l'Àrea, o l'augment de la partida pressupostària per ajudes a famílies.

4.

La infància. Una prioritat

Els últims estudis sobre la pobresa infantil posen sobre la taula l'evidència que el creixement econòmic registrat fins a la crisi actual no ha reduït el risc de precarietat i pobresa per a la població infantil. I tot i que l'article 27 de la Convenció sobre els drets de l'infant reconeix el dret a un nivell de vida adequat per al seu desenvolupament físic, mental, espiritual, moral i social, veiem com la infància és el grup d'edat amb un risc de pobresa més elevat.

La infància és un col·lectiu especialment vulnerable davant aquesta situació i així ho demostra la taxa de risc de pobresa (26,4%), que ens explica que gairebé un de cada quatre infants es troba en aquesta situació.

A aquesta realitat, cal afegir-hi el fet que les circumstàncies vitals pròpies de la infantesa i l'adolescència conformen una etapa en la qual l'individu encara no disposa dels mecanismes suficients de protecció i defensa dels seus interessos i les seves necessitats, circumstància que fa d'aquesta etapa vital una de les que presenta, en termes de vulnerabilitat, més risc i on l'impacte de la pobresa té efectes més perniciosos a llarg termini.

Al Pla de l'Estany, les actuacions engegades en l'àmbit de la infància com el Pla d'infància i adolescència aprovat el 2012, la constitució de la Taula d'Infància del Pla de l'Estany i el treball en les comissions, el Programa d'acció anual i l'avaluació contínua del mateix Pla, o les accions desenvolupades pel Centre Obert, CDIAP, Serveis Bàsics d'Atenció Social, representen l'instrument per garantir els drets de la infància i l'adolescència a la comarca.

5.

Augment generalitzat de les afectacions psicològiques i en la salut de les persones.

L'any 2013 ha estat fortament marcat per l'aprofundiment de la situació generalitzada de crisi, i sembla que les perspectives d'enguany no són millors. Per a moltes persones aquests anys passats han suposat una càrrega de dificultats i sacrificis que han conduït a un

empitjorament de les seves condicions de qualitat de vida. La situació de precarietat té una incidència negativa en la salut de les persones influeix en el seu estat d'ànim i situació emocional.

La crisi econòmica està comportant un augment dels problemes de salut mental de la població i, conseqüentment, un augment, també, dels problemes relacionats amb l'abús de substàncies i els conflictes familiars. Segons alguns professionals, entre les patologies mentals que més han augmentat com a conseqüència de la crisi destaquen els trastorns d'ansietat, els trastorns depressius, els trastorns adaptatius amb símptomes d'estrès emocional, els trastorns derivats del consum de substàncies i la simptomatologia diversa de col·lapse emocional (trastorns del son, símptomes obsessius, patologia en la relació afectiva i sexual, etc.).

Aquests aspectes es treballen des dels Serveis Socials Bàsics o en grups de reforç i ajuda mútua.

4.

Atenció social bàsica

El Servei Bàsic d'Atenció Social té les funcions d'informació, orientació i assessorament. Realitza la detecció i prevenció de situacions de risc social o d'exclusió, aplica el tractament de suport a persones, famílies o grups i desenvolupa accions comunitàries. És el servei que rep i analitza les demandes relatives a les necessitats socials de la comarca.

Les actuacions del servei durant el 2013 han continuat marcades per la situació de crisi estructural que pateix el país i que afecta amb major profunditat les capes més vulnerables de la comunitat i converteix les persones que han perdut la feina i que no tenen expectatives d'aconseguir-ne en un sector també vulnerable.

Les persones ateses al llarg de l'any 2013 pels equips bàsics d'atenció social han estat 1.750 persones.

Aquesta xifra significa un descens de 66 persones respecte l'any 2012. Aquest descens de persones ateses s'explica per la implementació d'un nou sistema de comptabilització informàtica i per l'augment de l'intensitat de l'atenció amb un clar augment en el nombre d'entrevistes concertades respecte a l'any anterior i realitzades pel mateix nombre de professionals.

L'Atenció Social Bàsica es realitza a tota la comarca del Pla de l'Estany. En aquest sentit, i per lògica, el nombre més important de persones ateses són de la ciutat de Banyoles. A la següent taula podem veure el nombre de persones ateses distribuïdes per municipis i sexe.

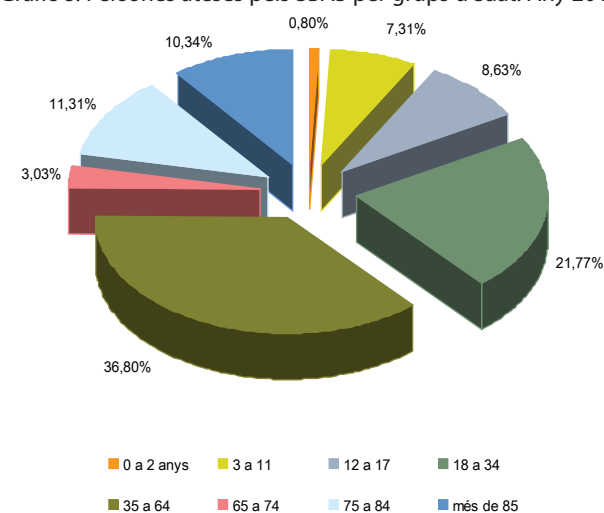
Taula 4. Persones ateses distribuïdes per municipis i sexe pel Servei Bàsic d'Atenció Social. Any 2013

Municipi	Persones ateses	% Homes	% Dones	% població atesa
Banyoles	1.242	47,3%	52,7%	6,50%
Camós	34	52,9%	47,1%	4,91%
Comellà del Terri	122	36,1%	63,9%	5,40%
Crespià	8	25,0%	75,0%	3,13%
Esponellà	13	38,5%	61,5%	2,91%
Fontcoberta	51	47,1%	52,9%	3,54%
Palol de Revardit	12	41,7%	58,3%	2,52%
Porqueres	168	50,6%	49,4%	3,73%
Sant Miquel de Campmajor	11	9,1%	90,9%	5,02%
Serinyà	55	45,5%	54,5%	4,96%
Vilademuls	34	41,2%	58,8%	4,24%
Pla de l'Estany	1.750	46,3%	53,7%	5,59%

Font. Elaboració pròpia a partir de dades de l'Àrea de Benestar Social

Per grups d'edat, les persones d'entre 35 i 64 anys (36,80%) i les de 18 a 34 (21,77%) són les més ateses, seguides de les de 75 a 84 (11,31%) i de les de més de 85 anys (10,34%).

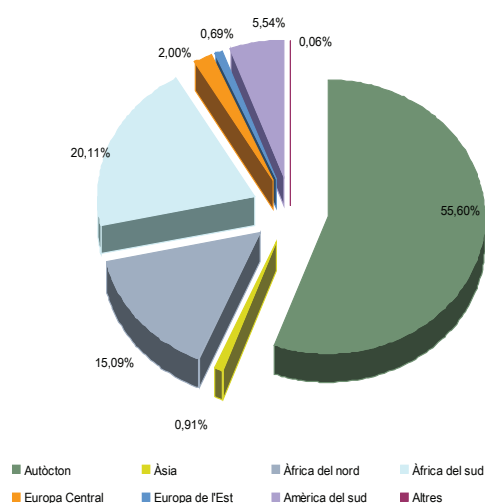
Gràfic 8. Persones ateses pels SBAS per grups d'edat. Any 2013

Font. Elaboració pròpia a partir de dades de l'Àrea de Benestar Social

Per nacionalitat, el 55,60% de les persones ateses són autòctones, seguit de les persones provinents de l'Àfrica del Sud (20,11%) i Àfrica del Nord (15,09%); les segueixen, en major nombre, la resta de nacionalitats que conviuen a la comarca.

Gràfic 9. Persones ateses pel SBAS per nacionalitat. 2013

Font. Elaboració pròpia a partir de dades del CBS.

Bona part de la intervenció que es porta a terme des dels serveis bàsics d'atenció social es realitza a través de les entrevistes individuals o familiars. Al 2013 s'han efectuat 4.863 entrevistes, 1.082 visites a domicili i 96 acompanyaments.

Taula 5. Problemàtiques ateses pel SBAS. 2013

Típus	Nombre	%	Descripció
Habitatge	132	7,20%	Amuntegament, desnonament, habitatge en condicions deficientes, etc.
Econòmiques	459	25,03%	Persones sense ingressos, ingressos insuficients, deutes, administració deficient, etc.
Laborals	318	17,34%	Persones a l'atur, persones sense formació, treballs esporàdics, activitats marginals, etc.
Salut	298	16,25%	Alcoholisme, consum de drogues, demències, trastorn mental, ludopatia, malaltia crònica,
Discapacitats	65	3,54%	Discapacitat física, psíquica o sensorial, mobilitat reduïda, etc.
Aprenentatge	161	8,78%	Dificultats d'aprenentatge escolar, absentisme escolar, etc.
Maltractament familiar	71	3,87%	Maltractaments físics o psíquics, violència, abusos sexuals a menors, etc.
Mancances socials	292	15,92%	Dificultats relacions familiars, d'integració social, manca d'autonomia personal, etc.
Altres	38	2,07%	Problemes legals d'estrangeria, desatenció institucional, etc.
Total	1.834		

Font. Elaboració pròpia a partir de dades del CBS.

Cal remarcar que la pressió de les persones ateses cap als professionals ha estat major, coincidint amb la desaparició d'algunes prestacions socials per part dels governs i les dificultats de les pròpies famílies.

El tipus de problemàtiques ateses des dels serveis bàsics d'atenció social són molt diverses, però les podem agrupar en les categories de la taula 5. Destaquen les problemàtiques de tipus econòmic, relacionades amb el context socioeconòmic actual, i les laborals, de salut i mancances socials.

Aquest any, com a fet destacable, s'ha incorporat un nou programa informàtic que treballa a partir de "processos". Aquest fet condiciona les comparacions de dades amb l'any 2012. S'ha de tenir en compte que les problemàtiques econòmiques i d'habitatge només es comptabilitza la unitat familiar. A part, aquest any només es compta la problemàtica que s'està treballant amb la persona usuària i no les problemàtiques que s'estaven treballant els anys anteriors.

Foto. Grup Joves a l'Hort

A part de la importància que té l'atenció personal i familiar aquest any s'han seguit treballant algunes actuacions a nivell grupal i comunitari que intenten incidir en els problemes de les persones. Aquest 2013 s'ha treballat amb un grup de joves en situació d'exclusió que a través de l'activitat de l'hort reben suport educatiu, formatiu i personal a l'hora que s'abasteixen d'aliments bàsics. Cal dir que aquesta activitat no hagués estat possible sense la col·laboració de persones voluntàries expertes en horticultura i la cessió de l'hort per portar-ho a terme.

Taula 6. Actuacions grupals i comunitàries de l'SBAS. 2013

Actuacions grupals i comunitàries	Participants
Dimbayà. Orientació educativa mares sudharianes	41
Grup Joves a l'HORT	14
Grup suport educatiu noies 14-16 anys	8
Espai d'Acollida Social (+ de 16 anys)	53
Suport socioeducatiu a dones immigrades (Serinyà)	5

Font. Elaboració pròpia a partir de dades de l'Àrea de Benestar Social.

En el Dimbayà, grup format per dones d'origen sud-saharià amb la dinamització de 2 tècniques de l'Àrea de Benestar Social, hi han participat un total de 41 dones i s'han realitzat 31 sessions l'any 2013, amb una mitjana d'assistència de 20 dones per sessió. Els temes tractats han estat relatius a l'escola (relació pares, mares i mestres, seguiment de deures, motivació pels estudis, expectatives segons gènere...), a la família (actituds parentals, hàbits...), al lleure (opcions, valor educatiu...) i a la salut.

L'any 2013 es reprenen les sessions quinzenals amb el grup de noies de l'INS Pla de l'Estany davant la demanda del professorat del centre educatiu i de les interessades. Els signes d'advertència més rellevants del seu malestar es reflecteixen en la manca de motivació i expectatives de futur, la pròpia inseguretat i baixa autoestima, actitud desafiant vers els adults, fracàs escolar, comportament impulsiu, etcètera.

Respecte l'Espai d'Acollida Social, és el quart any que s'integra en el marc del Dispositiu d'Inserció Laboral de Banyoles, ha esdevingut un primer espai d'acollida per a joves i, actualment, també per a adults novinguts que per tenir més de 16 anys no tenen possibilitat d'accedir al sistema educatiu formal. L'Espai d'Acollida Social s'ubica al Centre Cívic Banyoles, i realitza un treball grupal d'una hora i mitja a la setmana i un treball més individual en aquells casos que s'hagin detectat necessitats més específiques.

5.

Prevenició i atenció a l'exclusió social i a la pobresa

Els processos profunds de canvi social i la crisi econòmica i social han canviat definitivament els perfils i els límits de la vulnerabilitat i l'exclusió social. Avui en dia tenim una societat més rica, però alhora més desigual. Davant d'aquesta situació, cal identificar quins són els punts febles i proposar les modificacions necessàries. En aquest sentit, calen mesures excepcionals i de ràpida resposta, però aquestes no poden substituir actuacions i estratègies estructurals que responguin a la complexitat i a les causes múltiples de les situacions de pobresa i vulnerabilitat.

L'àmbit de la prevenció i atenció a l'exclusió social i a la pobresa incorpora diversos serveis, recursos i prestacions impulsades i/o gestionades per l'Àrea de Benestar Social per tal de garantir les necessitats bàsiques de les persones en situació de pobresa o exclusió social; però al mateix temps, incorpora mesures i programes per tal de prevenir i actuar sobre les causes generadores d'aquests processos.

Pla local per la inclusió social

El Pla local per la inclusió social de Banyoles és una eina de planificació estratègica adaptada a les necessitats i a la realitat del territori amb la missió de planificar, dissenyar i coordinar iniciatives, mesures i accions d'intervenció social i de prevenció amb l'objectiu d'afeblir els factors que generen exclusió social i aconseguir una major cohesió social al mateix temps que atén a aquells sectors de la població que ja es troben en situació d'especial vulnerabilitat.

Aquest 2013 l'oficina del PLIS ha continuat amb les mateixes línies d'actuació derivades de la reformulació que es va fer el 2012 en la qual es va decidir que, a banda de seguir realitzant una anàlisi detallada de la realitat social de Banyoles i el Pla de l'Estany, també es desenvoluparien actuacions de forma directa des de la cooperació entre els diversos agents per donar respostes a les necessitats multidimensionals de la comunitat i acordar

accions més preventives. Destaquem algunes actuacions que s'han realitzat durant aquest 2013 i que il·lustren aquest enfocament:

S'ha començat a desenvolupar el procés per a l'elaboració del nou PLIS 2014-2017 a través de l'avaluació de l'anterior pla, una actualització de la diagnosi que pretén analitzar els perfils més vulnerables de la ciutat de Banyoles i s'han iniciat els treballs amb la futura Taula de Lluita Contra la Pobresa.

Molt importants són els treballs engegats amb la Taula Territorial d'Infància del Pla de l'Estany i les accions que es desenvolupen a través de les seves comissions. Després de l'elaboració del Pla d'Infància i Adolescència del Pla de l'Estany el 2012, l'octubre del 2013 es va constituir la Taula amb l'objectiu d'elaborar anualment un programa d'accions per a la millora de la situació de la infància i adolescència a la comarca i debatre, a través de comissions de treball, problemàtiques i situacions que afecten el benestar dels infants i adolescents del nostre territori.

Taula Territorial d'Infància del Pla de l'Estany.

Dia internacional de les persones amb discapacitat.

S'ha seguit potenciant el diàleg amb la ciutadania i les entitats a través de diversos espais dinamitzats pel PLIS com són els consells socials municipals o la Taula de Discapacitat del Pla de l'Estany. També es valora molt positivament el recolzament a les entitats amb la III Mostra d'entitats del Pla de l'Estany i amb el treball de difusió i assessorament del port@d'entitats del Pla de l'Estany.

III Mostra d'entitats d'acció social del Pla de l'Estany.

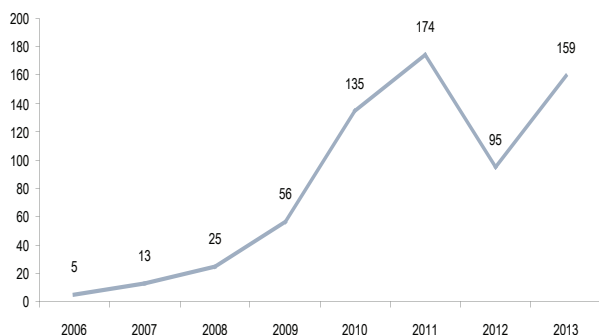
Per acabar, però no per això és menys important, volem destacar els treballs de sensibilització sobre el fenomen de l'exclusió social amb el III Cicle de cinema per a la inclusió social, aquest any coorganitzat amb el programa Fem Companyia i centrat en l'envelliment actiu, l'acte de commemoració del Dia Internacional de les Persones amb Discapacitat, o el suport al SIAD en l'acció *Urban Knitting* en motiu del Dia Internacional de les Dones.

Programa integral de la renda mínima d'inserció (PIRMI)

El PIRMI facilita recursos econòmics a persones sense ingressos per tal d'atendre les necessitats bàsiques per poder viure en societat. L'ajuda econòmica va acompanyada d'un pla de treball en el qual la persona beneficiària es compromet a una sèrie d'acords. Els serveis socials bàsics gestionen les ajudes de la Generalitat i fan un seguiment dels acords presos.

En el context de crisi actual i de grans dificultats econòmiques com el nombre de beneficiaris de la renda mínima d'inserció ha augmentat respecte l'any 2012 i s'ha situat als nivells de beneficiaris que teníem l'any 2011. El nombre de beneficiaris ha estat més de 60 persones més gràcies a la dotació extraordinària de la Generalitat de Catalunya per fer front a la difícil situació d'un gran nombre de famílies. Hem de recordar que l'any 2012 es van endurir els criteris de la PIRMI, fet que va provocar que moltes persones no poguessin rebre aquesta prestació.

Gràfic 10. Evolució nombre de beneficiaris PIRMI

Font. Elaboració pròpia a partir de dades del CBS

En aquests moments el Departament d'Empresa i Ocupació està treballant en la possibilitat de fer canvis en la normativa de la RMI per adaptar-se a la nova situació socioeconòmica i per millorar les condicions personals, socials, familiars i d'ocupabilitat d'aquest col·lectiu.

Ajudes d'urgència social

Les ajudes d'urgència social són prestacions econòmiques que tenen per finalitat atendre necessitats puntuals, urgents i bàsiques, de subsistència, com ara l'alimentació, el vestit i l'allotjament.

Un dels fets que volem destacar aquest any és que les necessitats de les famílies ateses pels Serveis Socials segueixen essent molt importants. L'any passat es van gestionar 428 ajudes econòmiques directes mentre aquest 2013 se n'han gestionat un total de 574. El nombre de famílies beneficiàries de les ajudes d'urgència social han estat 220 famílies (855 persones de les quals 454 eren menors de 18 anys). És important ressaltar també que d'aquestes 220 famílies, 107 reben també ajudes del Programa d'aliments CDA. Aquest fet ens mostra la difícil situació d'un gran nombre de famílies.

Volem destacar, també, que hi ha hagut un augment important de la partida econòmica. L'any 2012 va ser una partida de 69.898,15€, mentre aquest 2013 ha augmentat fins els 121.823,99€, un increment de 51.925,84€.

Volem destacar sobretot les despeses econòmiques destinades a les ajudes pel manteniment de l'habitatge i les relacionades amb els subministraments (llum, aigua i gas) que augmenten en 23.383,19€ més. Per la nova gestió de les ajudes de menjador escolar i per la prioritat en temes d'alimentació infantil, l'augment d'aquestes despeses arriba als 15.344,09€ en aquest concepte.

Taula 7. Despeses econòmiques destinades a les urgències socials. Cost anual i percentatge. Pla de l'Estany. 2013

Tipologia de la prestació	Import	%
Manutenció (Puntuals/ en espècie)	26.692,49 €	21,91%
Menjador escolar	15.344,09 €	12,60%
Allotjament (urgència)	7.624,37 €	6,26%
Habitatge (lloguer/subministraments.....)	53.011,21 €	43,51%
Lleure	7.467,39 €	6,13%
Llibres	5.694,14 €	4,67%
Transport	2.689,50 €	2,21%
Escombraries	531,25 €	0,44%
Farmàcia	677,25 €	0,56%
Comunitat terapeuta	700,00 €	0,57%
Formació	1.392,30 €	1,14%
Total	121.823,99 €	100,00%

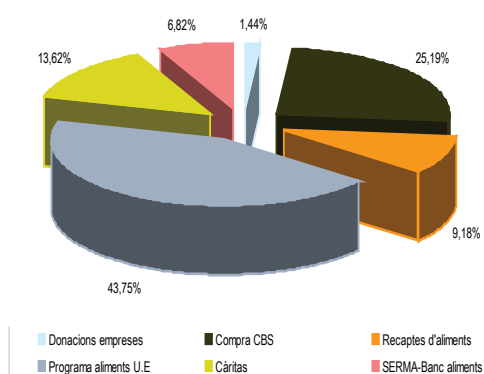
Font. Elaboració pròpia a partir de dades de l'Àrea de Benestar Social

Aliments

Les ajudes d'aliments són ajudes socials bàsiques que gestiona directament Càritas Banyoles a través del CDA (Centre de distribució d'aliments) amb la valoració i derivació prèvia dels usuaris dels serveis socials bàsics.

Els aliments que es distribueixen provenen de les compres de l'Àrea de Benestar Social del Consell Comarcal del Pla de l'Estany, del programa d'excedents d'aliments de la Unió Europea, a través del FEGA (organisme autònom del Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació), de les donacions d'empreses de la comarca, de les compres realitzades per Càritas i del Gran Recapte organitzat al Pla de l'Estany (dut a terme simultàniament pels quatre bancs d'aliments de Catalunya) i en el qual es van recaptar 9.255,09 Kg.

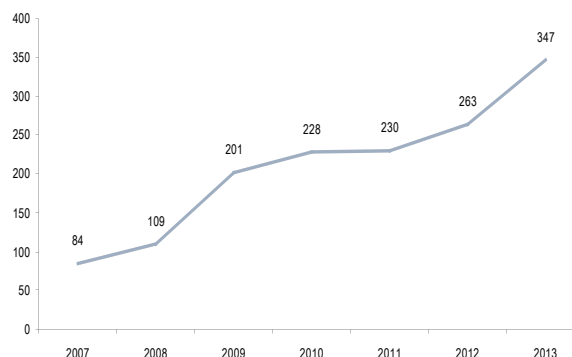
Gràfic 11. Procedència aliments distribuïts. 2013

Font. Elaboració pròpia a partir de dades de l'Àrea de Benestar Social

El CDA (Centre de Distribució d'Aliments) és un servei que proporciona aliments, gratuïtament i de forma temporal, a persones i famílies en situació de pobresa o en risc d'exclusió social amb l'objectiu de pal·liar situacions d'urgència social i promoure l'autonomia personal i social. A més, s'organitzen cursos de formació per a les persones beneficiàries: cursos d'alimentació saludable, cursos d'economia domèstica, cursos de cuina, etc.

Gràfic 12. Evolució famílies que reben aliments Pla de l'Estany

Font. Elaboració pròpia a partir de dades de Càritas Banyoles

Com podem observar al Gràfic 12 aquest 2013 hem tingut un important augment del nombre de famílies que reben ajudes d'aliments. El complex context de crisi i les noves possibilitats que ha ofert el CDA (ampliació de criteris d'accés i barems) han permès ampliar el nombre de famílies beneficiàries d'aquestes ajudes i ampliar la cistella de productes que es reparteixen (carn, verdura, fruita, etc).

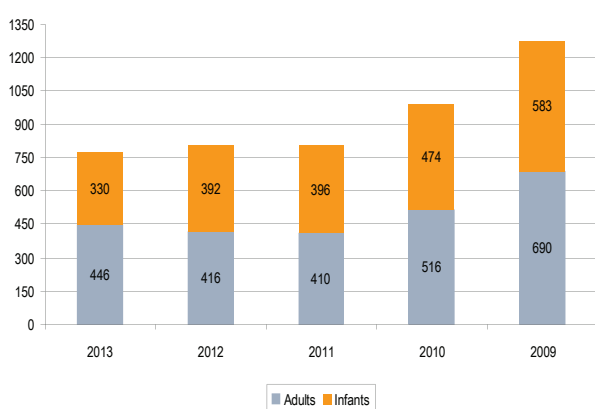

Foto. Centre de Distribució d'Aliments (CDA)

En un any, 84 famílies més s'han pogut beneficiar del programa d'ajudes d'aliments fins arribar a les 347 famílies ateses al Pla de l'Estany.

Aquesta dada ens indica que 1.273 persones han rebut aliments d'una forma més o menys contínua (283 persones més respecte l'any 2012). En aquest sentit, resulta molt important ressaltar que un 54,20% d'aquestes persones són infants i joves menors de 18 anys (690 persones). La resta, 583 persones són majors de 18 anys.

Gràfic 13. Evolució nombre de persones que reben ajudes d'aliments

Font. Elaboració pròpia a partir de dades de Càritas Banyoles

Servei d'allotjament per urgències socials

Durant el 2013 el pis d'emergència social que disposa l'Àrea de Benestar Social ha estat ocupat per 2 famílies amb un total de 4 menors.

Aquest pis permet a les famílies que es troben en una situació d'especial necessitat establir-se i estalviar per fer front de manera autònoma a un habitatge. Des dels SBAS es valora necessari que després de l'estada de les famílies a aquest pis es pogués oferir l'accés a pisos de protecció oficial o de lloguer social.

Aquest 2013 s'ha aconseguit que l'Àrea de Benestar Social del Consell Comarcal pugui gestionar els pisos de lloguer social de Banyoles. Des del mes de

juny es gestionen 6 pisos que han estat llogats a uns preus de lloguer molt baixos per 6 famílies en risc d'exclusió social.

Atenció a les persones transeünts

Finalment, cal fer referència als serveis adreçats a les persones transeünts, ateses per la Policia Municipal i pels Serveis Bàsics d'Atenció Social. S'han atès 13 persones, 1 més que l'any anterior.

6.

Atenció a la infància, a la família i a les dones

Servei d'informació i atenció a les dones (SIAD)

El SIAD és un centre d'informació, assessorament i orientació sobre tots aquells temes que puguin ser d'interès per a les dones en diferents àmbits: ocupació, cultura, formació, participació, habitatge, salut, família, justícia, esports, lleure, etc. Ofereix una atenció integral a les dones i en facilita l'accés a diferents recursos i serveis.

Aquest any 2013 s'han atés un total de 193 persones, un 0,62% respecte el total de població del Pla de l'Estany; 178 dones i 15 homes. Respecte l'any passat són 24 persones menys. Aquest descens es dona sobretot en les atencions relatives a informació sobre recursos i serveis, i no en l'atenció psicològica o jurídica que ha augmentat. Per tant, aquest descens té a veure amb el fet que s'han organitzat menys cursos que l'any passat. Les dones ateses són autòctones (66,8%) i el 33,2% són d'origen estranger. Per franges d'edat, el percentatge més alt és de persones en la franja d'edat de 31 a 44 anys (40,41%) i de 45 a 65 anys (30,57%).

Taula 8. Persones ateses pel SIAD per municipis. Any 2013

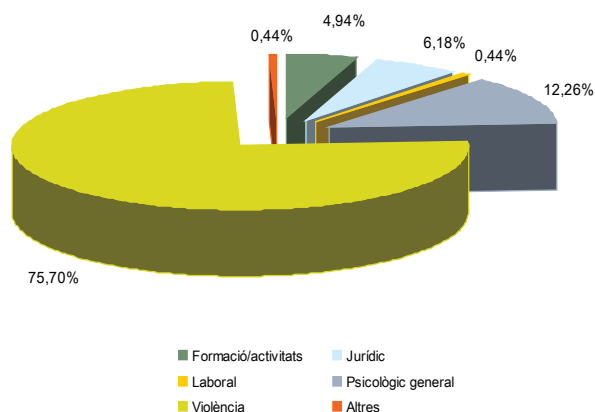
Municipi	Persones ateses 2013	Persones ateses 2012
Banyoles	149	147
Camós	0	1
Cornellà del Terri	5	8
Crespià	4	1
Esponellà	3	4
Fontcoberta	3	3
Palol de Revardit	0	0
Porqueres	18	20
Sant Miquel de Campmajor	0	0
Serinyà	6	5
Vilademuls	2	4
Desconegut/altres	3	24
Pla de l'Estany	193	217

Font. Elaboració pròpia a partir de dades del SIAD.

Una altra dada que cal destacar és en relació a la font de derivació. Així el 36,27% de les persones ateses pel SIAD han arribat derivades de Serveis Socials. La segona via d'arribada ha estat per iniciativa pròpia (31,61%), fet que capgira la tendència respecte el 2012.

Pel que fa a les àrees d'intervenció, la de violència és la principal, i representa un 75,70% (quasi 6 punts més que l'any anterior). Segueixen les àrees d'assessorament psicològic (12,26%) que moltes vegades oculten una problemàtica també de violència, i en menor percentatge, formació/activitats i assessorament jurídic.

Gràfic 14. Àmbit d'intervenció a persones ateses pel SIAD. 2013

Font. Elaboració pròpia a partir de dades del SIAD.

Centre de desenvolupament infantil i atenció precoç (CDIAP)

El CDIAP Pla de l'Estany és un servei d'atenció als infants de 0 a 6 anys amb algun trastorn en el seu desenvolupament, o amb risc de patir-lo, i també a les seves famílies i al seu entorn.

Al llarg del 2013 s'han atès 210 infants, s'han donat 64 altes i 76 baixes de les quals el 35,82% van ser per variant de la normalitat. Els serveis de salut han derivat un 48,68% dels infants atesos i els serveis d'educació un 38,15%.

Taula 9. Infants atesos pel CDIAP per municipis. Any 2013

Municipi	Persones ateses	%
Banyoles	139	66,19%
Camós	6	2,86%
Cornellà del Terri	11	5,24%
Crespà	2	0,95%
Esponellà	1	0,48%
Fontcoberta	7	3,33%
Palol de Revardit	1	0,48%
Porqueres	33	15,71%
Sant Miquel de Campmajor	0	0,00%
Serinyà	10	4,76%
Vilademuls	0	0,00%
Desconegut/altres	0	0,00%
Pla de l'Estany	210	100,00%

Font. Elaboració pròpia a partir de dades del CDIAP.

En els darrers anys una de les propostes de millora ha estat aconseguir incrementar la freqüència d'atenció directa als/a les nens/es i a les seves famílies. Fins ara no ha estat possible a causa de l'increment de les demandes d'atenció i a les dificultats en la gestió d'aquestes demandes.

La freqüència mitjana i mínima d'atenció setmanal per cada infant i família, segons l'ICASS, és d'entre 0,8 i 1,2 hores. Aquesta freqüència s'aproximaria a l'atenció òptima que hauria de rebre cada tipus de trastorn seguint criteris estrictament professionals. La freqüència d'atenció del CDIAP al Pla de l'Estany ha estat del 0,7 malgrat s'hagin establert uns criteris d'atenció per tal de millorar-la.

Durant el 2013 per garantir aquesta atenció, la continuïtat assistencial dels infants i l'increment de la freqüència del tractament, s'han portat a terme les següents accions:

-Intervenció en petit grup. S'ha mantingut una mitjana de 10 grups de 2 infants malgrat que molts d'ells necessitarien sessions individualitzades.

-35 infants han estat atesos en una periodicitat quinzenal, quan les seves necessitats d'atenció són més grans i diferents estudis demostren una correlació directa entre una major freqüència d'atenció i una millora.

El CDIAP del Pla de l'Estany, per tal de garantir una atenció de qualitat (increment de la freqüència) als infants i a les seves famílies, ha elaborat una sèrie de criteris d'atenció fruit dels tràmits per a la modificació del Decret 261/2003 del 21 d'octubre pel qual es regulen els Serveis d'Atenció Precoç, en concret els articles 4 i 5: el CDIAP Pla de l'Estany prioritzarà l'atenció als infants més petits de 4 anys, els trastorns greus, l'assistència regular i la no duplictat assistencial.

Taula 10. Tipologia de problemàtiques ateses al CDIAP. 2013

Tipologia de la problemàtica	núm.	%
Trastorns en el desenvolupament motor	39	18,57%
Trastorns visuals	0	0,00%
Trastorns auditius	0	0%
Trastorns psicomotors	8	3,81%
Trastorns en el desenvolupament cognitiu	0	0,00%
Trastorns en el desenvolupament del llenguatge	34	16,19%
Trastorns d'expressió somàtica	0	0,00%
Trastorns afectius - emocionals	3	1,43%
Trastorns de la regulació i del comportament	9	4,29%
Trastorns de la relació i la comunicació	7	3,33%
Altres Trastorns	50	23,81%
Variant de la normalitat	4	1,90%
Altes capacitats	0	0,00%
Factors de família / entorn / risc	56	26,67%
TOTAL	210	100,00%

Font. Elaboració pròpia a partir de dades del CDIAP

El servei d'atenció a les famílies, portat a terme per la psicopedagoga, s'ha consolidat i ha atès un total de 33 famílies. Aquest servei ha realitzat tallers per famílies del CDIAP; s'han fet 3 tallers anomenats Parlem-ne, on es tractaven diferents temes relacionats amb l'educació i criança dels infants i dues xerrades educatives: Límits i Càstigs.

Centre Obert

El Centre Obert ofereix atenció socioeducativa a infants i adolescents fora de l'horari escolar per afavorir el seu desenvolupament personal i la seva integració social. Durant el 2013 s'han atès 51 infants i 60 familiars d'aquests (111 persones). En aquest sentit, l'ocupació del servei ha augmentat en un 50% respecte l'any 2012. Això ho podem explicar per la posada en marxa del nou espai "el Portal" que ofereix noves possibilitats d'intervenció, major proximitat a la població i a les persones ateses, i canvis en la intervenció.

El 43% dels infants atesos són autòctons, seguits d'un 31% d'Àfrica sud-sahariana i un 12% de l'Àfrica del nord. Es pot dir que hi ha una certa relació entre l'origen de les famílies dels infants que atenen i el tipus i intensitat de problemàtica que presenten.

Per exemple, un important percentatge dels casos autòctons que s'incorporen al servei tendeixen a requerir una intervenció molt intensiva amb tots els membres de la família. En canvi, la majoria de casos de l'Àfrica sud-sahariana tendeixen a presentar conductes disruptives, i prioritzen la intervenció sobre aquests infants més que en les qüestions familiars.

Igual que en anys anteriors, la majoria d'infants i famílies del servei són de Banyoles (88%) i el 12% de Porqueres i Cornellà del Terri.

Enguany, i seguint amb la tendència d'anys anteriors, el 65% dels infants atesos presenten problemàtiques relacionades amb les situacions familiars desfavorables (drogodependències dels progenitors, relacions familiars conflictives, antecedents familiars de diferents tipus de violències). Les situacions de negligència es donen també en un important 59% del total de casos atesos.

En lleuger descens, però, que resulta igualment preocupant, cal destacar el 31% de casos en què hi ha supòsits de maltractament i que ens confirma la necessitat de disposar del major nombre de serveis de suport que atenguin la fragilitat de les situacions per les quals passen aquests infants.

EAIA

L'Equip d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (EAIA) són els serveis socials especialitzats que tenen l'encàrrec de detectar i prevenir les situacions d'alt risc social i desemparament dels i les menors d'edat i les seves famílies. Els EAIA reben els casos en situació de desemparament o en risc d'estar-hi que detecten els serveis socials bàsics, les instàncies judicials o policials, o la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència. Fan el diagnòstic, la valoració dels infants i del seu entorn sociofamiliar, i proposen les mesures més adequades per a cada cas.

Al Pla de l'Estany s'han treballat 25 casos, 6 dels quals són de nova obertura i 10 s'han tancat. L'EAIA ha realitzat 54 assessoraments a professionals de la comarca sobre 24 menors. S'ha realitzat un treball intensiu de microxarxa entre SBAS, SIAD, psicòloga dels nens i Servei d'Atenció a la Victima dels Mossos d'Esquadra els quals fan un seguiment i atenció a les mares i nens víctimes de violència domèstica. Encara que alguna situació hagi arribat a l'EAIA, la majoria de les situacions es treballen en aquest primer nivell.

Quant al tipus de mesura de protecció per atendre els infants i adolescents desemparats d'aquest 2013, un 46 es troben en acolliment residencial CRAE, un 15% en estudi, seguit d'expedients de risc (15%), acolliment amb família aliena (15%) i acolliment amb família extensa (8%). Quan el/la menor

es troba en seguiment d'una mesura, l'EAIA proposa que la DGAIA n'assumeixi la tutela i elabora un pla d'intervenció que inclou l'aplicació d'alguna mesura protectora.

Programa d'educació familiar

Es pretén treballar amb la família en el seu context més proper, al domicili, intervenint per potenciar els recursos personals i les habilitats parentals quan es detecten dificultats d'atenció educativa als fills. L'objectiu bàsic és potenciar el rol socialitzador de la família i disminuir les situacions de risc infantil. Aquest any 2013 s'han atès 3 famílies amb un total de 5 menors de Banyoles.

Tallers de gènere i de prevenció de la violència

Els tallers són espais de reflexió i qüestionament on es pot incidir en situacions reals i directes i/o susceptibles que passin. Els continguts que es treballen permeten fer una intervenció a tots els nivells.

Aquests tallers estan finançats pel Consell Comarcal del Pla de l'Estany i l'Àrea de Joventut de l'Ajuntament de Banyoles. S'han dut a terme al llarg del curs 2012-2013 als centres de primària i secundària de Banyoles que ho han sol·licitat. Tenen una durada d'una hora i mitja per educació primària i de dues hores per educació secundària. Es duen a terme a les instal·lacions dels mateixos centres educatius. En el cas de primària, només es van ofertar al curs de 6è.

Han participat en els tallers un total de 962 alumnes i hi han estat presents un total de 41 membres dels diferents equips docents i/o educatius. Els tallers que s'han realitzat a Banyoles han estat: "Nois i noies... un somni impossible?", el taller d'agressions sexuals "A les teves mans", el taller "L'impossible joc de la parella" i els tallers "Juul, què t'ha passat?" i "Un dia més a l'infern" per treballar les relacions entre iguals.

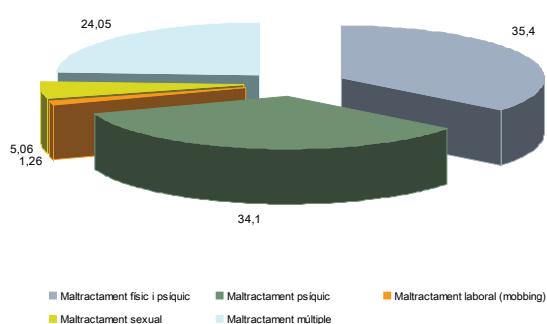
A part, l'Ajuntament de Serinyà a través d'una subvenció de l'ICD, ha finançat uns tallers a l'escola Bora Gran en els quals han participat un total de 95 alumnes i 8 membres del professorat. S'han realitzat els tallers Trencant històries, Mirem anuncis!, Nois i noies... un somni impossible?, que posen l'èmfasi en les relacions desiguals i de discriminació per raó de gènere.

Servei d'atenció psicològica a dones i menors que pateixen violència masclista

El servei, que forma part del SIAD, dona suport psicològic a dones i infants que pateixen o han patit situacions de violència masclista en l'àmbit familiar.

De les dades presentades en l'apartat del SIAD, ara ens centrarem en les dades específiques de violència, tant pel que fa a dones com a menors. Al 2013 s'han atès 79 dones (82,2% de Banyoles, i en menor percentatge de la resta de municipis exeptuant Palol de Revardit i Sant Miquel de Campmajor). A nivell de problemàtiques segueixen dominant les relacionades amb les violències, el maltractament físic i psíquic (35,4%) i el psíquic (34,1%).

Gràfic 15. Tipus de problemàtica persones ateses pel SdAP.

Font. Elaboració pròpia a partir de dades de l'Àrea de Benestar Social

Una novetat important d'aquest 2013 és el suport psicològic donat a dones d'origen sudsaarià. Facilitar l'accés al servei a dones novingudes ha estat un objectiu constant del SIAD, ja que la majoria de les dones ateses són autòctones. Inicialment es va fer una atenció individualitzada, que es va

acabar convertint en un taller de suport psicològic a les dones sudsaarianes per prevenir el risc de patir violència familiar. Aquest taller és un treball pioner per les característiques del col·lectiu al qual es dirigeix. Ha tingut molt bona acollida entre les dones sudsaarianes i se'n preveu la consolidació durant el 2014. També és novetat el nou servei d'acompanyament terapèutic a homes del SdAP, que està previst que es posi en marxa el gener de 2014.

Al llarg del 2013 el SdAPV-Menors ha ofert atenció psicològica a 21 menors víctimes de violència en el seu entorn familiar. Els infants i les seves respectives famílies s'han atès sota el model ordinari d'intervenció a través de sessions individuals per afavorir la recuperació dels danys i facilitar processos de resiliència i l'aprenentatge de models de relació basats en la no-violència. 19 d'aquests menors han estat derivats pel Servei d'Atenció Psicològica a Dones, les mares dels quals estaven essent ateses per aquest servei.

Les dades d'atencions realitzades a menors mostren que el servei està consolidat i que és necessària la seva continuïtat.

7.

Promoció de l'autonomia i atenció a la dependència

Servei de promoció de l'autonomia personal

Des que es va originar la LAPAD (Llei d'autonomia personal i atenció a la dependència), amb l'objectiu de promocionar l'autonomia personal i l'atenció a les persones en situació de dependència, aquesta ha sofert moltes modificacions durant el seu desplegament, i aquest any 2013 no ha estat l'excepció. No s'ha arribat a paraitzar, però està en clar retrocés i està sent desmantellada.

Durant aquest any 2013 s'han atès un total de 568 persones en situació de dependència, xifra inferior respecte als últims anys. Aquesta davallada pot ser conseqüència que moltes persones van entrar al sistema durant els primers anys de desplegament de la llei. A més amb totes les retallades i els canvis que suprimeixen drets i prestacions fan que al moment de demanar revisions o fer possibles modificacions del Programa individual d'atenció (PIA), siguin els mateixos usuaris o les seves famílies que no volen tirar-ho endavant per por de perdre les prestacions i/o serveis que estan rebent.

Malgrat que el nombre de noves persones ha disminuït, l'atenció directa amb els usuaris i les seves famílies ha estat més intensa, ja que s'han fet més intervencions amb cadascú d'ells.

Taula 11. Persones ateses PRODEP per municipis. Any 2013

Municipi	Persones ateses
Banyoles	366
Camós	8
Cornellà del Terri	58
Crespià	5
Esponellà	27
Fontcoberta	21
Palol de Revardit	4
Porqueres	29
Sant Miquel de Campmajor	4
Serinyà	11
Vilademuls	34
Desconegut/altres	1
Pla de l'Estany	568

Font. Elaboració pròpia a partir de dades de l'Àrea de Benestar Social

Analitzant les dades de les persones ateses, es manté igualment, com cada any, un percentatge més elevat de dones ateses al servei respecte als homes, ja que l'esperança de vida de les dones continua sent més elevada.

Respecte el nombre de sol·licituds de dependència hem observat una notable disminució. El 2012 es van realitzar un total de 168 sol·licituds enfront de les d'aquest any, que han estat únicament 135. Quant a les sol·licituds de revisions de grau també han minvat; s'han realitzat un total de 67 sol·licituds, 35 menys respecte les 102 que s'havien demanat l'any passat. Això és a causa d'un cribatge molt acurat a l'hora de demanar les revisions de grau. Així només s'han demanat sol·licituds de revisions de grau en els casos que era molt clar que la situació havia empitjorat, a causa de la modificació del barem de valoració de grau, a la suspensió de 30 mesos que s'aplica en els casos de persones que cobren la prestació per cuidador familiar i l'aturada durant mesos dels expedients que han sofert modificacions de PIA.

Quant al nombre d'acords PIA, se n'han realitzat un total de 99, i un total de 171 modificacions d'acords PIA. És un fet destacable que la xifra de modificacions d'acord PIA gairebé duplica els acords PIA, ja que la situació de persones amb dependència molts cops varia de manera molt sobtada, i les noves sol·licituds són cada cop menys freqüents.

Cal afegir que durant aquest any 2013 també han incrementat el nombre de desestimacions (un total de 23) i d'extincions (10), ja que moltes de les persones usuàries no reuneixen els criteris o requisits per accedir als serveis o prestacions de la llei de dependència.

Pel que fa a les extincions, la majoria s'han realitzat en el cas de persones usuàries que estaven rebent alguna prestació o servei i que han ingressat en plaça privada de residència posteriorment al mes de juliol, i que, a causa de la suspensió temporal de les prestacions vinculades a residència, s'ha hagut d'extingir l'ajut que rebien i s'han quedat temporalment sense cap tipus de recurs a través de la llei de dependència.

Suport a familiars cuidadors i suport al dol

Atendre i tenir cura d'una persona amb dependència en el mateix domicili pot suposar per les famílies cuidadores una càrrega personal i social que té conseqüències negatives per a la seva dinàmica i salut, si no disposen de mesures de suport especialitzat. Els grups de suport ofereixen un espai per a les persones cuidadores on poden tractar les seves preocupacions, dificultats i experiències, alhora que reben un suport del grup i dels professionals especialitzats.

El vuitè grup de suport als cuidadors es porta a terme entre 2013/2014. El grup es va iniciar el mes d'octubre de 2013 i estan programades 17 sessions fins a juny de 2014 els dijous de cada quinze dies, durant una hora i mitja.

El grup és dirigit per una psicòloga i una treballadora social de l'Àrea de Benestar Social. Es van derivar 25 persones, de les quals en van començar 16, però el grup s'ha consolidat en 10 persones, totes dones, 9 de Banyoles i 1 de Vilademuls. La meitat de les dones són noves i l'altra meitat són cuidadores continuadores de grups de suport anteriors.

A part, es va realitzar un grup de suport al dol que es va iniciar el novembre de 2012 i que va finalitzar el juny de 2013. Es van realitzar 15 sessions, els dilluns de cada quinze dies, durant una hora i mitja.

El grup estava dirigit per una psicòloga i una treballadora social de l'Àrea de Benestar Social. Al grup de dol es van derivar 18 persones, de les quals en van començar 15, però el grup es va consolidar en 10 persones: 9 dones i 1 home. Per municipis, hi havia 7 persones de Banyoles i 3 de Porqueres.

Servei d'ajuda a domicili

El SAD és un equip de professionals que ofereix atenció i ajuda al domicili per millorar la qualitat de vida, l'autonomia personal o les relacions de convivència. Aquest any s'han atès 147 persones.

L'Àrea de Benestar Social té un sistema de control de qualitat del SAD de les empreses externes que presten aquest servei. Atès que es tracta d'un servei d'atenció directa a la persona és necessari garantir el control del servei com a garantia de qualitat.

La posada en marxa d'aquesta actuació ha permès valorar el treball que realitzen les empreses prestadores del SAD i reconduir situacions no adequades, resoldre incidències i sobretot tenir un coneixement ajustat del treball que es realitza als domicilis de les persones usuàries dels nostres serveis.

Taula 12. Persones ateses pel SAD per municipis. Any 2013

Municipi	Persones ateses	% població atesa
Banyoles	64	43,54%
Camós	2	1,36%
Cornellà del Terri	25	17,01%
Crespià	2	1,36%
Esponellà	3	2,04%
Fontcoberta	6	4,08%
Palol de Revardit	2	1,36%
Porqueres	24	16,33%
Sant Miquel de Campmajor	4	2,72%
Serinyà	8	5,44%
Vilademuls	7	4,76%
Pla de l'Estany	147	100,00%

Font. Elaboració pròpia a partir de dades de l'Àrea de Benestar Social

Servei d'àpats a domicili

Proporciona el dinar a domicili, i cobreix les necessitats bàsiques d'alimentació i nutrició a persones que han perdut la capacitat d'autonomia, però que amb determinats suports poden romandre al domicili. Aquest any s'han beneficiat d'aquest servei 42 persones de la comarca.

Teleassistència

És un servei de suport personal i social que permet mantenir la persona en el seu domicili amb la millor qualitat de vida possible, gràcies a un aparell que manté una connexió permanent entre la persona i una central d'alarmes les 24 hores del dia i durant els 365 dies de l'any.

Al Pla de l'Estany, 265 persones han gaudit del Servei Local de Teleassistència que situa el grau de cobertura en un 4,5% respecte la població de més de 65 anys. El 2013 s'han gestionat 45 noves sol·licituds. El perfil tipus de la persona usuària és el d'una dona que té més de 80 anys i que viu sola.

El Servei ha gestionat 6.085 trucades de la comarca. D'aquestes, 3.479 han estat trucades realitzades

des del Centre d'Atenció cap a la persona usuària. La resta, 2.606, han estat trucades realitzades per les persones usuàries (sobretot per tenir una conversa, soledat, o per demanar informació). També s'han gestionat 152 emergències, davant les 122 de l'any anterior i sobretot s'han mobilitzat familiars i el SEM-061.

Fem Companyia

L'objectiu del Servei de Prevenció de les Situacions de Dependència Fem Companyia és la millora de la qualitat de vida de les persones majors de 70 anys que viuen soles a la comarca del Pla de l'Estany mitjançant la prevenció de riscos, l'atenció a les mancances derivades de les situacions de pèrdua d'autonomia i la participació en activitats de tipus sociocultural. Aquest objectiu es treballa, per una banda, a partir de l'atenció individual (detecció, diagnòstic, seguiment i coordinació amb el Servei Bàsic d'Atenció Social) i, per una altra, a nivell grupal i/o comunitari mitjançant la participació en activitats lúdiques, socials i culturals - Aquest servei és fruit de l'assessorament en polítiques d'actuació gerontològica a les entitats de gent gran i ajuntaments i el foment del rol actiu de les persones grans.

Aquest any s'han atès individualment 826 persones (506 persones més respecte l'any anterior), 622 dones i 204 homes. Per realitzar aquesta atenció s'han realitzat 648 visites a domicili.

Taula 13. Persones ateses i visites a domicili Fem Companyia per municipis. Any 2013

Municipi	Persones ateses	Núm. Visites
Banyoles	331	404
Camós	40	19
Cornellà del Terri	68	23
Crespià	28	17
Esponellà	19	8
Fontcoberta	54	20
Palol de Revardit	24	17
Porqueres	158	92
Sant Miquel de Campmajor	19	9
Serinyà	53	21
Vilademuls	32	18
Pla de l'Estany	826	648

Font. Elaboració pròpia a partir de dades de l'Àrea de Benestar Social.

Seguint la línia marcada el 2010, el Servei de Prevenció de les Situacions de Dependència Fem Companyia ha seguit treballant per a la inclusió d'un major nombre de persones a la vida sociocultural dels municipis, amb l'ampliació de l'oferta i la freqüència de les activitats de dinamització (que aquest any assoleix la seva setena temporada) i al mateix temps l'augment de l'atenció individualitzada a domicili. Creiem fermament que amb la participació de les persones en activitats socioculturals animem, intervenim i transformem la vida de moltes persones. L'animació sociocultural és una eina generadora de convivència, de xarxes de relació i també, de gaudiment, de l'oci, de la cultura, i potenciadora de la solidaritat.

Són accions pròpies d'aquest servei el Fem Memòria, Fem Ruta, Fem Manualitats, Fem Camí (hàbits saludables), Fem Mercat, Fem Clic (accés a les noves tecnologies, Fem Cine (sessions de cinefòrum) i Fem Català.

Fem Companyia, a més, col·labora amb projectes transversals d'altres serveis o entitats com el Servei d'Informació i Atenció a les Dones, la biblioteca comarcal, el Centre Obert, l'Àrea de Joventut del Consell Comarcal, el Consell Esportiu del Pla

de l'Estany, el Centre Cívic de Banyoles, el Servei d'atenció psicològica a dones i menors que pateixen en violència masclista i els Serveis Socials.

Dues altres fites importants d'aquest any han estat la col·laboració amb el Consell Consultiu de la Gent Gran, organitzant les primeres Jornades Esportives i el canvi d'espai a la segona planta de l'Àrea de Benestar Social, espai que permet treballar amb més comoditat i millorar l'atenció a les persones.

Fotos. Cloenda Fem Companyia 2013, Serinyà.

Fotos. Fem Clic. Fontcoberta

Fotos. Fem Memòria. Camós

Transport adaptat

És un servei que dona resposta a necessitats específiques de desplaçament a persones que tenen problemes de mobilitat per accedir als diversos serveis (socials i sanitaris) i que afavoreix la integració social i el dret a l'accés a serveis i recursos.

Al llarg de l'any, s'han realitzat 4.044 serveis de transport adaptat per a 45 persones als següents serveis: SAIAR Porqueres, COIET, CAP Banyoles, CAP Güell, Casal de la Gent Gran de Porqueres, Hospital Josep Trueta i Consorci St. Gregori.

Foto. Transport adaptat

Gent gran activa

És un programa d'activitats orientades a evitar les situacions de soledat i aïllament, la immobilitat i l'agreujament de problemes específics de salut. L'objectiu és desenvolupar actuacions positives de promoció de la salut, i es posa èmfasi en les potencialitats de la persona.

S'han realitzat 42 cursos específics pel programa Gent Gran Activa: 30 cursos de gimnàstica amb una mitjana de 82 usuaris per trimestre, 6 cursos TEC (tallers d'estimulació cognitiva), amb una participació d'entre 6 i 8 persones per curs i 6 cursos d'informàtica +55.

A la festa de cloenda del Gent Gran Activa que es va celebrar el passat 7 de juny al Pavelló de Porqueres, els diferents grups de gimnàstica activa dels municipis de la comarca van realitzar una demostració del que han estat treballant al llarg de l'any.

Foto. Cloenda Gent Gran Activa

8.

Foment de la convivència i la cohesió social

L'acollida i la integració de les persones immigrades

Pla de ciutadania i immigració

És un programa que té com a objectiu principal promoure una política global d'integració de les persones immigrants estrangeres establertes a la comarca, en el marc general d'un procés de construcció i manteniment de la cohesió social.

Des del PCI es gestionen el Servei de Mediació Intercultural, els agents d'acollida, el Programa de retorn voluntari (PREVICAT), la borsa de traductors (utilitzada bàsicament per l'EAIA) i durant el darrer semestre del 2013, els agents cívics.

S'ha seguit amb el projecte Dimbayà (juntament amb una educadora social d'atenció primària) amb un grup bastant nombrós de dones sudsaharianes i marroquines. S'han actualitzat els continguts de les sessions. L'avaluació del projecte es va fer al juny i va ser molt positiva.

Durant 2013 es van elaborar diferents projectes per subvencions en l'àmbit de la immigració. També es va elaborar un nou projecte d'acollida, que encara està pendent de la valoració i aplicabilitat, tant a nivell intern de l'Àrea de Benestar Social, com a nivell polític.

En el marc del projecte Relacions Sanes es van fer 6 presentacions del documental *Jo tinc plans pel meu futur*, elaborat l'any anterior per l'equip d'aquest projecte, per 158 professionals de salut i serveis socials. Es va fer una primera aplicació de la guia pedagògica a l'escola Frigolet de Porqueres, amb bona valoració.

A l'últim trimestre de l'any es va organitzar un taller de suport psicològic a les dones sudsaharianes per prevenir el risc de patir violència familiar. Aquest taller és un treball pioner per les característiques del col·lectiu al qual es dirigeix i ha tingut molt

bona acollida entre les dones sudsaharianes i es preveu la seva consolidació durant 2014.

La nostra comarca va ser un dels dos territoris a Catalunya on es va portar a terme el projecte europeu Daphne sobre la MGF a Europa, coordinat per ACISI.

Juntament amb el servei Fem companyia es va elaborar el projecte Trencant Motllos, sobre la comunicació i rumors relacionats amb la immigració. Durant el 2013 es van fer presentacions en 3 municipis de la comarca, la resta es farà al llarg d'aquest any.

També volem fer esment del premi Francesc Candel, que la Fundació Lluís Carulla va atorgar a l'Associació de suport a les noies sudsaharianes que estudien batxillerat, pel seu treball en la integració de ciutadans/es catalans/es d'origen estranger.

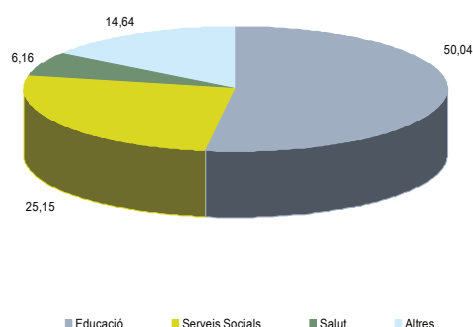
Foto. Projecte "Trencant motllos" a Camós

Servei de mediació intercultural

Durant el 2013 es van realitzar 1.427 intervencions amb 736 persones d'origen sudsa-harià, marroquí i xinès, a més de diverses intervencions comunitàries amb persones d'origen sudsa-harià (3 xerrades a les escoles; sortides durant l'estiu amb mares i nens/es; tallers de fanalets; una xerrada amb dones i Mossos d'Esquadra) i persones d'origen marroquí (2 xerrades a les escoles).

En les intervencions individuals es van atendre menys persones que l'any 2012 (736 versus 970), val a dir però que les mediadores van tenir menys hores de dedicació setmanal.

Gràfic 16. Tipus de problemàtica SMI. 2013

Font. Elaboració pròpia a partir de dades del Pla Ciutadania i Immigració.

Des del SMI s'han realitzat moltes intervencions comunitàries, sobretot amb les persones del col·lectiu sudsa-harià. S'ha intervingut més enllà del servei de mediació en casos puntuals, per resoldre situacions que afectaven tota la comunitat sudsa-hariana (violència a la mesquita) o diversos col·lectius de persones nouvingudes (la presència del mocador als instituts). També s'han recollit diverses iniciatives sorgides de grups de persones nouvingudes, com ara fer un taller formatiu per a parels sudsa-harians o respondre a la demanda d'una entitat de persones

immigrades de trobar-se regularment amb els serveis públics.

Foto. Xerrada sobre alimentació a l'escola Pla de l'Ametller

Foto. Sessió del grup de pautes educatives "Dimbaya"

Arrelaments socials

L'arrelament social és un informe presentat per la persona estrangera no comunitària, major d'edat (o major de 16 anys amb autorització del representant legal) que tingui el domicili habitual en un municipi de Catalunya i en situació administrativa irregular, que pretengui tramitar una autorització de residència temporal per a l'arrelament social. En l'entrevista s'analitza la documentació i s'elabora la proposta d'informe municipal que s'enviarà a la Direcció General per a la Immigració juntament amb la sol·licitud, i la documentació requerida on serà valorada i s'emetrà l'informe d'arrelament social

favorable o desfavorable en funció que s'acrediti suficientment la integració social de la persona interessada.

Al Pla de l'Estany aquest informe es realitza des de l'Àrea de Benestar Social. S'han atès 57 persones i realitzat 70 entrevistes per fer la proposta d'arrelament social. D'aquestes, la Direcció General d'Immigració n'ha resolt 48 (43 favorables i 5 desfavorables). A part s'han atès 10 persones per realitzar la proposta de renovació del permís de residència, (la Direcció General d'Immigració n'ha resolt 9 (5 de favorables i 4 de desfavorables).

Agents d'acollida

És un equip de professionals que ofereix informació a les persones nouvingudes per afavorir el seu desenvolupament personal i la seva integració social.

La proporció de població estrangera sobre el total de població al Pla de l'Estany és d'un 15% a desembre de 2013; a Banyoles, en canvi, és d'un 21%. Banyoles és el municipi de la comarca amb l'índex més alt de persones estrangeres empadronades. Un 85,6% de les persones nouvingudes del Pla de l'Estany estan empadronades a Banyoles. Els col·lectius més nombrosos són el marroquí i el sud-saharià, que sumen un 54,3% de totes les persones estrangeres.

És important remarcar que la població nouvinguda és més jove que la població autòctona. Només un 7,9% de la població immigrada té més de 50 anys, mentre que en la població autòctona aquest percentatge és de 39,8%. Les franges d'edat amb més persones nouvingudes són les d'entre els 30 i 40 anys, en segon lloc entre els 20 i 30 anys, i en el tercer la de nens/es fins als 10 anys.

Els tres agents d'acollida han efectuat 1.951 intervencions durant l'any 2013. Cal destacar l'augment del percentatge de tràmits que van atendre (82,9%

del total de les intervencions), sobretot els tràmits telemàtics. A part s'han realitzat 256 intervencions per interpretació de documents. Els serveis més freqüents que els usuaris i les usuàries han sol·licitat per consultar són:

- SEPE (Servicio Público de Empleo Estatal), per gestions de prestacions, horaris, comprovacions, si hi han ingressos...).
- Registre Civil, per consultar expedients i/o documents relacionats amb el procés d'obtenció de la nacionalitat.
- Govern Civil de Girona per consultar els expedients d'estrangeria.

Serveis d'Assessorament Jurídic

El Servei d'assessorament jurídic (gratuït i obert a tota la població) es va crear al novembre del 2007. S'han atès 112 persones l'any 2013, 150 persones menys perquè només ha estat actiu durant mig any.

L'origen del major nombre de ciutadans que fan ús del servei és de l'Àfrica subsahariana (35,65%); seguit dels autòctons (28,69%), i en menor percentatge nord d'Àfrica (15,65%) i d'Amèrica del sud (13,91%). Les demandes han estat molt variades: estrangeria (32,17%), família (22,60%), habitatge (20,86%) o laborals (17,39%). És un servei que cal mantenir a causa de la bona acollida que té i també perquè és un bon recurs per derivar casos des de Serveis Socials per rebre orientació legal.

Centre Cívic Banyoles

Enguany és el dotzè any de funcionament de l'equipament i el primer complert en el qual el Centre Cívic, de titularitat municipal, està gestionat pel Consell Comarcal del Pla de l'Estany. Es caracteritza per ser un espai polivalent i obert a les tendències socioculturals de Banyoles. Com a equipament municipal, té per objectiu impulsar i incrementar el teixit de relacions socials de la comunitat, potenciar la vida associativa, creant espais i situacions en les quals conflueixin interessos i iniciatives ciutadanes per a l'oci, per a la cultura i per a les relacions socials i manifestacions culturals.

Pel que fa a les dades estadístiques d'usos del Centre Cívic hi ha canvis notables: un increment important dels usos a 16.504 l'any 2013, que suposa un increment d'un 70% aproximadament en tres anys. A nivell d'usuaris, la xifra és de 8.762 persones que han vingut una o més vegades al CCB. Aquest fet és molt satisfactori, ja que denota que el Centre Cívic cada dia té més bona acollida entre la població i es va fent un lloc a la ciutat.

Els usos del CCB venen donats per tres grans sectors (taula 15): d'una banda els cursos del CCB, d'altra, les activitats externes (l'ús tant per part de l'administració i d'entitats privades) i finalment les associacions. Creiem que nodreix aquest fet, en bona part, la gratuïtat del servei.

Pel que fa a la resta d'activitats i serveis, cal destacar que el Punt Òmnia té molts usos i proporcionalment pocs usuaris. Les associacions es mantenen amb poques fluctuacions al llarg d'aquests tres anys. També cal destacar que cada any hi ha més associacions que tenen la seva seu social al CCB.

Les dades estadístiques han variat també notòriament ja que s'ha emprat un sistema de recollida de dades diferent i més precís que permet diferenciar entre usos i usuaris. Tot i que en alguns casos es fa difícil la recollida d'aquestes dades, esperem poder millorar el sistema.

Taula 14. Persones ateses Centre Cívic Banyoles. 2013

Activitats i serveis	2013				
	N. Persones	%	Usos	Homes	Dones
CURSOS CCB	1.239	23,79%	1.864	499	740
PUNT ÒMNIA	180	3,45%	7.627	102	78
GRAN ÒMNIA	12	0,23%	1.452	8	4
SERVEI JURÍDIC	112	2,15%	126	60	52
ACTIVITATS EXTERNES	2.580	48,78%	4.181	1.293	1.287
ASSOCIACIONS	1.124	21,58%	1.254	634	490
TOTAL	5.247	100%	16.504	2.576	2.631

Font. Elaboració pròpia a partir de dades del Centre Cívic Banyoles

Referent a la participació en els cursos del Centre Cívic la tendència és de manteniment (1.051 persones el 2011, 1.239 el 2012 i 1.239 el 2013). Igualment en l'oferta quantitativa dels darrers 3 anys s'han ofert entre 125 i 150 cursos anuals, dels quals se'n realitza aproximadament un 78%. També s'ha intentat, en la mesura del possible, abaratir els cursos al màxim i així poder-los fer assequibles a més població. Com a fet destacable podem citar la programació extraordinària d'estiu, els tastets del Cívic, monogràfics de 2 hores realitzats durant el més de juliol i al preu popular d'1 €, i que mantindrem dins la programació estable de l'equipament.

Fotos. Cursos Centre Cívic Banyoles

Fotos. Cursos Centre Cívic Banyoles

L'anàlisi que fem de les franges d'edat dels usuaris és que els majors de 65 anys han baixat en nombre per donar pas a la franja compresa entre els 40 i els 65 anys. Els menors de 30 anys que fins ara eren els que feien menys ús del CCB, han mantingut la seva participació. Tant en els cursos propis del CCB, com en el Gent Gran Activa destaquen clarament les dones com a usuàries i la població resident a Banyoles, seguida per la de comarca.

Punt Òmnia

El Punt Òmnia és un servei preventiu i socioeducatiu, adreçat a tothom, que treballa amb les noves tecnologies, entenent-les com un mitjà de millora i promoció de l'autonomia de les persones i un element de participació afavoridor de la cohesió social. Òmnia és un espai de relació, de formació, d'informació i de participació en la comunitat.

L'accés a l'Òmnia es regeix pel principi d'universalitat, és a dir, obert a tothom i de manera específica als col·lectius de persones en risc d'exclusió. Té per finalitat promoure la participació dels usuaris en la seva comunitat, afavorir l'autonomia de les persones, educar en el bon ús de les TIC i evitar la fractura digital que el desconeixement de les noves tecnologies pot causar entre els ciutadans.

Des d'aquest espai es detecten les necessitats d'aprenentatge individuals i col·lectives i es promou l'adquisició de coneixement compartit, utilitzant un model educatiu d'intervenció que fomenta la socialització i la integració social, i transmet valors democràtics, solidaris i participatius.

Aquesta realitat fa que entre els usuaris del Punt Òmnia es trobi una àmplia diversitat de persones, grups i col·lectius:

- Persones que per problemes socioeconòmics no poden disposar d'un ordinador a casa.
- Infants i/o joves en risc social o no, que troben a Òmnia una oportunitat per divertir-se, formant-se i relacionant-se i que a partir de les diferents activitats van adquirint un major coneixement de les tecnologies de la informació.
- Dones que no tenen cap coneixement d'informàtica i que troben a Òmnia espais de relació i d'aprenentatge de les noves tecnologies.
- Persones immigrades que accedeixen al projecte per formar-se i cercar feina.
- Gent gran interessada en aprendre informàtica.
- Grups i persones amb especials dificultats d'aprenentatge.
- Entitats del territori que troben en el punt Òmnia eines i recursos que els permet desenvolupar millor la seva tasca.

Aquest any s'han atès un total de 192 persones amb un total de 9.079 usos durant el 2013. Ens cal destacar que el 94% de població usuària de l'Òmnia és d'origen estranger. S'han realitzat un total de 45 tallers, la majoria d'alfabetització digital en TIC. En aquest sentit, l'espai s'ha consolidat com a espai formatiu de reforç escolar i d'accés a les noves tecnologies.

Pla de polítiques de dones del Pla de l'Estany

El 2013 el Pla de polítiques de dones ha realitzat moltes activitats de sensibilització, formació i informació que han implicat a un gran nombre de persones, especialment dones, però també joves i nens i nenes a través dels tallers als centres educatius.

El 2013 s'han mantingut les activitats de sensibilització vinculades a les diades internacionals (8 de març i 25 de novembre), les xerrades de Dimarts a la Cúpula fins al mes de maig i la formació relacionada amb l'emprenedoria (curs sobre *model business canvas*).

Foto. "Dimarts a la Cúpula"

Foto. curs sobre "Model Business Canvas"

Abans de Nadal es va presentar, a la Biblioteca de Banyoles, el calendari del SIAD 2014, *Il·lustradores i il·lustrades*. El 2013 el calendari, que es va fer amb la col·laboració de la Biblioteca de Banyoles, està dedicat a dones de l'àmbit de la cultura. L'objectiu és donar a conèixer escriptores de la literatura universal a través de la mirada i el traç de dotze artistes del Pla de l'Estany. Amb les il·lustracions del calendari, inspirades en fragments d'obres de les dotze úniques escriptores que fins al 2013 havien rebut el premi Nobel de Literatura, s'ha fet una exposició que es portarà a diferents equipaments de la comarca.

Foto. Portada calendari "Il·lustradores i il·lustrades"

El Fem Companyia, el Centre Obert i el SIAD van posar en marxa el projecte Teixint il·lusions, que posa en relació a dones grans de la comarca, amb les activistes tèxtils de Banyoles knitting i els nens i nenes de Centre Obert. En una primera fase del projecte les tricotaries de Banyoles knitting van anar a explicar a dones grans de Serinyà i Cornellà del Terri com fer ninots de ganxet. A partir d'aquestes primeres sessions d'aprenentatge i intercanvi, les dones grans es van posar a teixir animalons amb l'objectiu de donar-los als infants de Centre Obert per Nadal. El projecte pretén potenciar la implicació de les persones grans en accions solidàries i contribuir a les relacions en xarxa i intergeneracionals.

Volem destacar l'acció d'*urban knitting* que es va fer el dia 8 de març per commemorar el Dia internacional de les dones, en la qual van participar més de 200 dones de tota la comarca que van teixir petites peces de mitja i ganxet amb les quals es van cobrir tots els arbres i fanals de la plaça Major.

Foto. Preparatius per l'acció d'Urban Knitting del 8 de març.

El que es pretenia era reivindicar el treball invisible de cura i sosteniment de la vida que tradicionalment han fet les dones. A partir d'aquesta acció va néixer un grup d'activistes tèxtils, que s'han constituït amb el nom de Banyoles knitting i que han fet diverses accions reivindicatives al llarg de l'any. Pel que fa a les accions de sensibilització, s'ha continuat treballant amb xarxa i coordinadament amb altres serveis tant de l'Àrea de Benestar Social com serveis i programes externs.

Foto. Acció d'*urban knitting* Dia internacional de les dones

També volem destacar altres accions com el projecte "veu de Dona", organitzat conjuntament amb l'ICD per visibilitzar el paper de les dones i en el qual es van entrevistar les artistes Twin Sisters a l'Ateneu Bar de Banyoles. Per altra banda, el 25 de novembre es varen realitzar els actes de commemoració del Dia internacional contra la violència envers les dones, en què es va realitzar una acció de *yarn bombing* contra la violència masclista a la plaça de l'Aspirina de Banyoles.

Foto. Dia internacional contra la violència envers les dones

Durant el 2013 també s'ha continuat treballant en el projecte Relacions sanes, juntament amb el Pla de Ciutadania i Immigració i els Serveis Socials Bàsics. En el marc d'aquest projecte es van fer 6 presentacions del documental *Jo tinc plans pel meu futur*. En total va ser visionat per uns 160 professionals de l'àmbit de la salut i dels serveis socials. Es va treballar també la guia pedagògica que acompanya el còmic *Ondigaamu kei* a l'escola El Frigolet de Porqueres, amb bona valoració per part de la mestra que la va utilitzar.

Índex de taules i gràfics:

Gràfic 1. Font d'ingressos. Pressupost liquidat 2013	pàg. 8
Gràfic 2. Despeses. Pressupost liquidat 2013	pàg. 8
Gràfic 3. Evolució de la població al Pla de l'Estany. 2008-2013	pàg. 11
Taula 1. Població del Pla de l'Estany per municipis. 2013	pàg. 11
Gràfic 4. Piràmide d'edats població del Pla de l'Estany. 2013	pàg. 12
Taula 2. Representació de diferents índex. 2013	pàg. 12
Gràfic 5. Pes de la població estrangera per municipis. 2013	pàg. 13
Gràfic 6. Evolució atur registrat Pla de l'Estany. 2005-2013	pàg. 14
Taula 3. Taxa i atur registrat per municipis. Pla de l'Estany 2013	pàg. 15
Gràfic 7. Atur registrat per durada. Pla de l'Estany 2013	pàg. 15
Taula 4. Persones ateses distribuïdes per municipis i sexe pel Servei bàsic d'atenció social. Any 2013	pàg. 21
Gràfic 8. Persones ateses pels SBAS per grups d'edat. Any 2013	pàg. 21
Gràfic 9. Persones ateses per l'SBAS per nacionalitat. 2013	pàg. 21
Taula 5. Problemàtiques ateses pel SBAS. 2013	pàg. 22
Taula 6. Actuacions grupals i comunitàries de l'SBAS. 2013	pàg. 23
Gràfic 10. Evolució nombre de beneficiaris PIRMI	pàg. 27
Taula 7. Despeses econòmiques destinades a les urgències socials. Cost anual i percentatge. Pla de l'Estany. 2013	pàg. 27
Gràfic 11. Procedència d'aliments distribuïts. 2013	pàg. 28
Gràfic 12. Evolució famílies que reben aliments al Pla de l'Estany	pàg. 28
Gràfic 13. Evolució nombre de persones que reben ajudes d'aliments	pàg. 28
Taula 8. Persones ateses pel SIAD per municipis. Any 2013	pàg. 31
Gràfic 14. Àmbit d'intervenció persones ateses pel SIAD. 2013	pàg. 31
Taula 9. Infants atesos pel CDIAP per municipis. Any 2013	pàg. 32
Taula 10. Tipologia de problemàtiques ateses al CDIAP. 2013	pàg. 32
Gràfic 15. Tipus de problemàtica persones ateses pel SdAP	pàg. 35
Taula 11. Persones ateses PRODEP per municipis. Any 2013	pàg. 37
Taula 12. Persones ateses pel SAD per municipis. Any 2013	pàg. 37
Taula 13. Persones ateses i visites a domicili Fem Companyia per municipis	pàg. 40
Gràfic 16. Tipus de problemàtica SMI. 2013	pàg. 43
Taula 14. Persones ateses al Centre Cívic Banyoles. 2013	pàg. 46

Àrea de Benestar Social
Consell Comarcal del Pla de l'Estany

ÀREA DE BENESTAR SOCIAL CONSELL COMARCAL DEL PLA DE L'ESTANY

c/ Pere Alsius 12, 1a
t. 972580388
cbs@cbsplaestany.cat
www.cbsplaestany.cat